

فهرست

درس نامه تاریخ دهم

- ۸ درس اول تاریخ و تاریخ‌نگاری
- ۱۱ درس دوم تاریخ؛ زمان و مکان
- ۱۳ درس سوم باستان‌شناسی؛ در جست‌وجوی میراث فرهنگی
- ۱۶ درس چهارم پیدایش تمدن؛ بین‌النهرین و مصر
- ۲۱ درس پنجم هند و چین
- ۲۴ درس ششم یونان و روم
- ۲۸ درس هفتم مطالعه و کاوش در گذشته‌های دور
- ۳۱ درس هشتم سپیده‌دم تمدن ایرانی
- ۳۵ درس نهم ورود آریایی‌ها تا پایان هخامنشیان
- ۳۹ درس دهم اشکانیان و ساسانیان
- ۴۴ درس یازدهم آیین‌کشداری
- ۴۹ درس دوازدهم جامعه و خانواده
- ۵۲ درس سیزدهم اقتصاد و معیشت
- ۵۷ درس چهاردهم دین و اعتقادات
- ۶۰ درس پانزدهم زبان و آموزش
- ۶۳ درس شانزدهم هنر و معماری

درس نامه تاریخ یازدهم

- ۶۹ درس اول منابع پژوهش در تاریخ اسلام و ایران دوران اسلامی
- ۷۲ درس دوم روش پژوهش در تاریخ؛ بررسی و سنجش اعتبار شواهد و مدارک
- ۷۵ درس سوم اسلام در مکه
- ۷۹ درس چهارم امت و حکومت نبوی در مدینه
- ۸۵ درس پنجم تثبیت و گسترش اسلام در دوران خلفای نخستین
- ۸۹ درس ششم امویان بر مسند قدرت
- ۹۵ درس هفتم جهان اسلام در عصر خلافت عباسی
- ۱۰۱ درس هشتم اسلام در ایران؛ زمینه‌های ظهور تمدن ایرانی - اسلامی
- ۱۰۴ درس نهم ظهور و گسترش تمدن ایرانی - اسلامی
- ۱۱۰ درس دهم ایران در دوران غزنوی، سلجوقی و خوارزمشاهی

- ۱۱۵ درس یازدهم حکومت، جامعه و اقتصاد در عصر مغول - تیموری
- ۱۱۹ درس دوازدهم فرهنگ و هنر در عصر مغول - تیموری
- ۱۲۱ درس سیزدهم تحولات سیاسی و اقتصادی ایران در دوره صفوی
- ۱۲۵ درس چهاردهم فرهنگ و تمدن در عصر صفوی
- ۱۳۰ درس پانزدهم قرون وسطا
- ۱۳۴ درس شانزدهم رنسانس و عصر جدید

درس نامه تاریخ دوازدهم

- ۱۴۱ درس اول تاریخ‌نگاری و گونه‌های منابع دوره معاصر
- ۱۴۶ درس دوم ایران و جهان در آستانه دوره معاصر
- ۱۵۲ درس سوم سیاست و حکومت در عصر قاجار
- ۱۵۸ درس چهارم اوضاع اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی عصر قاجار
- ۱۶۲ درس پنجم انقلاب مشروطه ایران
- ۱۶۸ درس ششم جنگ جهانی اول و ایران
- ۱۷۳ درس هفتم ایران در دوره حکومت رضاشاه
- ۱۷۵ درس هشتم جنگ جهانی دوم و جهان پس از آن
- ۱۸۱ درس نهم نهضت ملی‌شدن صنعت نفت ایران
- ۱۸۵ درس دهم انقلاب اسلامی
- ۱۹۰ درس یازدهم استقرار و تثبیت نظام جمهوری اسلامی
- ۱۹۳ درس دوازدهم جنگ تحمیلی و دفاع مقدس
- ۱۹۹ پرسش‌های چهارگزینه‌ای دهم
- ۲۳۹ پرسش‌های چهارگزینه‌ای یازدهم
- ۲۷۹ پرسش‌های چهارگزینه‌ای دوازدهم
- ۳۰۷ آزمون‌ها
- ۳۳۳ پاسخ‌نامه تشریحی
- ۳۹۲ خلاصه درس‌ها
- ۴۱۶ تصاویر
- ۴۲۸ کنکور سراسری ۹۸
- ۴۳۱ پاسخ‌نامه کلیدی

سیر پیدایش تمدن

آیه قرآن درباره تمدن بشری: «زمین را گسترانیدیم و در آن کوه‌های استوار افکندیم و از هر چیز سنجیده‌ای در آن رویانیدیم، برای شما و هر کسی که شما روزی‌دهنده او هستید، در آن وسایل زندگانی قرار دادیم.» (سوره حجر، ۲۰-۱۹)

در یک تقسیم‌بندی کلی، گذشته بشر به دوره پیش از تاریخ و تاریخی تقسیم می‌شود. پیش از تاریخ، دوره‌ای طولانی از زندگی انسان است که با ظهور او در پهنه گیتی آغاز شد و تا تاریخ اختراع خط و گسترش تمدن در حدود ۵۰۰۰ سال پیش امتداد یافت. آگاهی ما از این دوره متکی بر کاوش‌های باستان‌شناسی است.

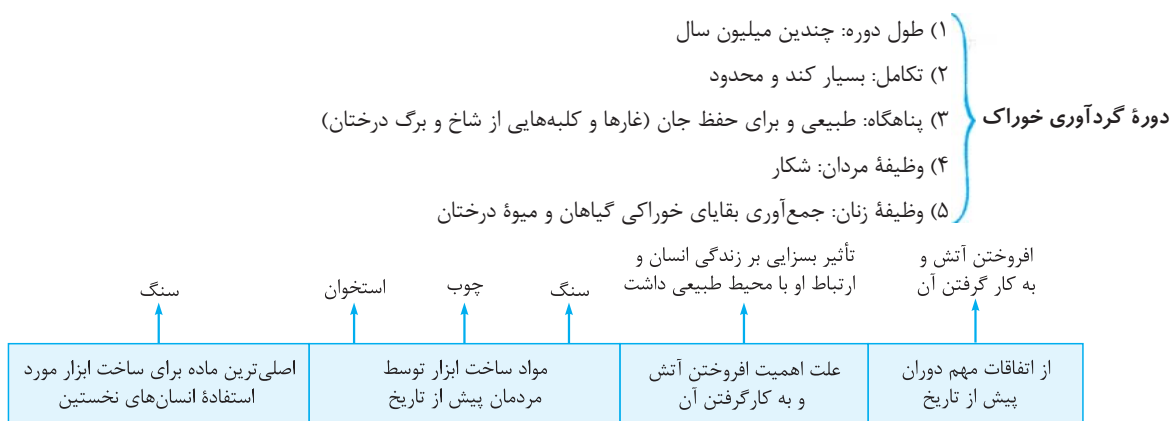
نکته شواهد باستان‌شناسی دلالت بر آن دارد که نخستین انسان‌واره‌ها حدود ۴ میلیون سال پیش در علفزارهای آفریقا می‌زیستند و بعدها گروه‌هایی از آنان به اروپا و آسیا کوچ کردند.

تقسیم‌بندی مراحل زندگی انسان‌های پیش از تاریخ براساس نوع اقتصاد معیشتی و ابزارهای متناسب با آن

(۱) دوره گردآوری خوراک
(۲) دوره تولید خوراک

دوره گردآوری خوراک

شیوه‌ای از زندگی که به دوره گردی، شکار جانوران، گردآوری دانه، میوه و ریشه گیاهان و درختان برای تأمین خوراک استوار بود.

سنگ، اصلی‌ترین ماده‌ای بود که انسان‌های نخستین از آن برای ساختن ابزار استفاده می‌کردند. ابتدا ابزارهای سنگی، بسیار ساده و ابتدایی بودند، اما بشر در طول چندین میلیون سال توانست بر مهارت خود در ساخت تیغه‌های سنگی گسترش دهد و ابزارهایی مانند تبر، زوبین، کارد و امثال این‌ها بسازد. انسان‌های نخستین ابتدا قادر به حرف‌زدن نبودند، اما برای شکار گروهی، ناچار به برقراری ارتباط بودند و اواخر دوره گردآوری خوراک، توانایی سخن‌گفتن و اندیشیدن در بشر تکامل یافت و به حدی از توانایی رسید که از هنر نقاشی برای بیان احساس و اندیشه خود استفاده می‌کرد. فقدان شواهد و مدارک، مطالعه وضعیت دینی و اعتقادی مردمان دوره گردآوری خوراک را دشوار ساخته است.

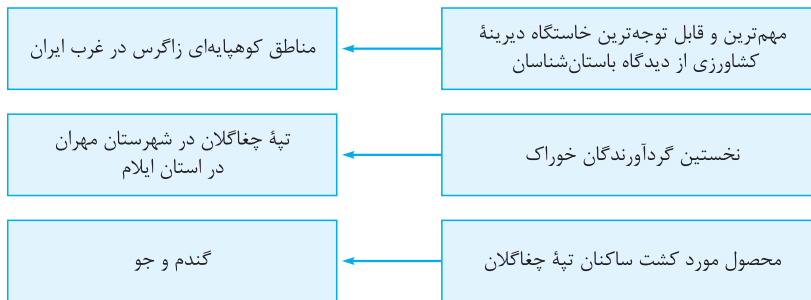

غار تاریخی آلتامیرا در اسپانیا

امروزه باستان‌شناسان با بررسی اعتقادات جوامع شکارگر کنونی مانند بومیان استرالیا و قبیله‌های سرخ‌پوست آمریکای جنوبی به اعتقادات دینی انسان‌های نخستین پی می‌برند.

- اعتقادات انسان‌های نخستین
- (۱) اعتقاداتی که با مشکلات و مخاطرات زندگی آن‌ها همچون بیماری، مرگ، سیل، خشکسالی و ... ارتباط داشت.
 - (۲) اعتقاد به نیروی مرموز و فراطبیعی که نگاه‌دارنده زمین و آسمان و سراسر زندگی پنداشته می‌شد.

دوره تولید خوراک

از حدود ۱۲۰۰۰ سال پیش گروه‌هایی از مردمان دوره گردآوری خوراک با استفاده از تجربیات گذشته، شروع به کشت برخی گیاهان و اهلی ساختن حیوانات کردند و برای نخستین بار موفق به تولید خوراک شدند. باستان‌شناسان درباره تقدم کشاورزی بر اهلی کردن حیوانات یا برعکس، نظرات متفاوتی دارند. آنان مناطق

مختلفی از کره زمین را به عنوان خاستگاه دیرینه کشاورزی معرفی کرده‌اند.

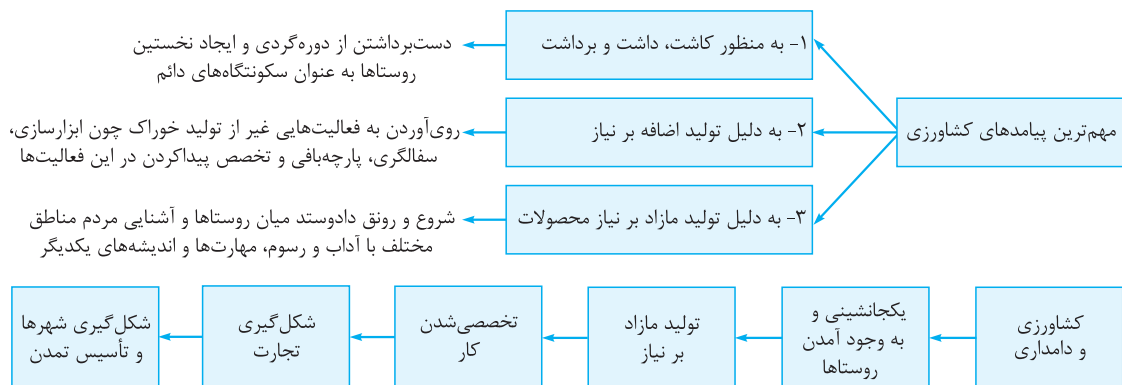
در فاصله ۱۲۰۰۰ تا ۷۰۰۰ سال پیش (عصر نوسنگی)، کشت غلات و رام کردن جانوران در بیشتر نقاط جهان رواج یافت. از آن جایی که زنان مسئولیت گردآوری دانه‌های گیاهان را برعهده داشتند به احتمال زیاد، کشت دانه توسط آنان آغاز شد.

نمونه‌ای از ابزار سنگی و پیکرک سفالی عصر نوسنگی

- در عصر نوسنگی
- ترقی در فن ساخت ابزارها و ظروف سنگی
 - با ابداع چرخ سفال ← تولید ظروف گلی
 - با استفاده از پشم حیوانات ← تولید پارچه

اهمیت ابداع کشاورزی و سرنوشت‌ساز بودن آن در زندگی انسان تا جایی است که باستان‌شناسان، آن را **انقلاب کشاورزی** نامیدند و تأثیر آن را در تاریخ بشر همچون انقلاب صنعتی قرن ۱۸م. می‌دانند.

بیشترین تراکم جمعیت در نخستین جوامع کشاورزی و شبنی در قاره آسیا بوده است.

تمدن‌های نخستین

۱) بین‌النهرین

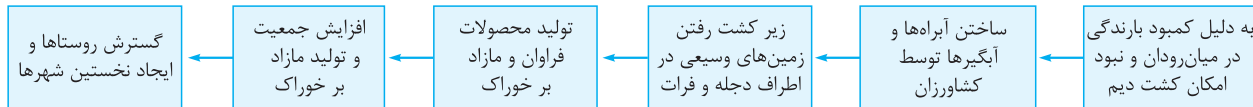
میان‌رودان یا بین‌النهرین به معنای سرزمین‌های میان دو رود دجله و فرات در عراق کنونی است. جغرافیای میان‌رودان فقط محدود به سرزمین‌های میان این دو رود نیست و شامل تمامی سرزمین‌های پست غرب فلات ایران می‌شود.

هروود: در بین‌النهرین از هر دانه، دویست دانه به عمل می‌آید.

رودهای دجله و فرات از مناطق کوهستانی ترکیه و ارمنستان سرچشمه می‌گیرند و پس از طی مسافتی طولانی در عراق به هم می‌پیوندند، سپس با پیوستن به کارون در نزدیکی بندر خرمشهر اروند رود را تشکیل می‌دهند و به سمت خلیج فارس جریان می‌یابد. **رسوبات این رودها باعث به وجود آمدن دشت‌های حاصلخیزی** شده است که مهد یکی از کهن‌ترین تمدن‌ها بوده‌اند.

شکل‌گیری تمدن: کاوش‌های باستان‌شناسی در کشور عراق کنونی و جلگه خوزستان ایران نشان می‌دهد که نخستین مراکز تمدنی در حدود ۳۵۰۰ ق.م در این مناطق شکل گرفته است.

کشاورزان کوهپایه‌های زاگرس برای نخستین بار در دشت‌ها و جلگه‌های مجاور از جمله بین‌النهرین شروع به کشاورزی کردند:

اولین شهرها در ناحیه جنوبی بین‌النهرین، معروف به سومر به وجود آمدند.

مهم‌ترین شهرهای آن: اور، اوروک، لاگاش و کیش

هر یک از شهرهای مذکور به همراه روستاهای پیرامون خود دارای حکومتی مستقل بودند که به آن‌ها دولت - شهر یا کشور - شهر گفته می‌شود.

موزاییک سنگی کشف‌شده از مقبره شاهی اور

لوح گلی یکی از فرمانروایان سومری در ۲۴۰۰ ق.م درباره ساخت شهرها و حفر آبراه

نوجه سومر علاوه بر نام ناحیه، نام اقوام کهن ساکن در ناحیه جنوبی بین‌النهرین نیز بود.

کنه دولت - شهرهای سومری اغلب با یکدیگر در حال رقابت و جنگ به سر می‌بردند.

پرستش خدایان متعدد

تعلق داشتن شهرهای مختلف به خدایان مختلف

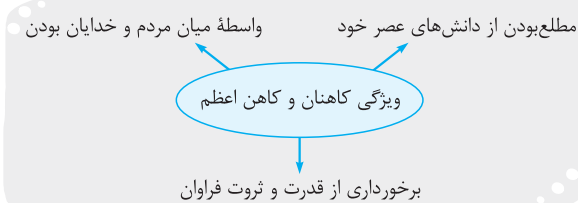
برپایی پرستشگاه برای خدایان هر شهر

اهدای قربانی و هدایا به پرستشگاه‌ها

انسان برای خدمت به خدا آفریده شده است.

کوتاهی انسان‌ها در خدمت به خدایان سبب وقوع سیل، طوفان و خشکسالی می‌شود.

اعتقادات مردم میان‌رودان (سومریان و ...)

کاهنان و کاهن اعظم: در آغاز پیشوایی دینی را به همراه فرمانروایی

سیاسی بر عهده داشتند. اما سرانجام فرمانروایی سیاسی را از دست دادند؛

زیرا فرماندهان نظامی قدرت را به دست گرفتند و حکومت را در خانواده

خود موروثی کردند.

پیکره بزرگ مفرغی کشف‌شده از گورستان شاهی اور در سومر

صنعت در سومر: صنعت‌گران سومری در **سفالگری** و در ساخت ابزارها و جنگ‌افزارهای مفرغین تبحر خوبی

داشتند. در آن زمان **مردمان جنوب غربی آسیا** کاربرد فلزات مختلف مانند مس و قلع را آموخته بودند و از ترکیب

این دو فلز، اشیای مفرغین می‌ساختند که بسیار مقاوم و محکم بود. لوح‌های گلی به **خط میخی و زبان سومری** در

بقایای شهرهای سومری کشف شده است به گمان برخی از باستان‌شناسان **سومریان مخترع خط بودند و نخستین**

نوشته‌های جهان متعلق به آنان است. بعضی از این لوح‌ها حاوی آثار ادبی است مانند افسانه گیلگمش.

سردیس مفرغی سارگن

اگد و بابل: در حدود ۲۴۰۰ ق.م، قوم **اکدی** که در مرکز بین‌النهرین می‌زیست، به فرماندهی **سارگن** بر کشور - شهرهای سومری تسلط یافتند ^{سپس} سرتاسر بین‌النهرین را به زیر فرمان خود درآورد و امپراتوری بزرگی تشکیل داد؛ امپراتوری سارگن از **سواحل شرقی دریای مدیترانه** تا **کوه‌های زاگرس** امتداد داشت. امپراتوری سارگن، مردمان دارای اندیشه، آداب و رسوم، صنعت و هنر گوناگون را متحد ساخت و موجب تبادل بیشتر فرهنگ و تمدن شد و حدود دو قرن دوام داشت. سپس قوم دیگری به نام **اموری** از حدود ۱۹۰۰ ق.م، قدرت خود را در مرکز بین‌النهرین گسترش داد و سلسله‌ای را تشکیل دادند که به **بابل قدیم** معروف است.

مشهورترین فرمانروای اموری‌ها	حمورابی
پایتخت اموری‌ها	شهر بابل
موضوعات ذکرشده در قانون‌نامه حمورابی	زراعت
	آبیاری
	کشتیرانی
	خرید و فروش برده
	ارث
	ازدواج
	مجازات‌های انواع جرم‌ها و جنایات

شهر بابل به دلیل موقعیت مناسب سیاسی و جغرافیایی به یکی از مراکز بزرگ تجارت بین‌المللی در جهان باستان تبدیل شد و از ثروت و رفاه فراوانی برخوردار گردید و در دوران سلسله‌های بعدی نیز شهری بزرگ و آباد بود.

- اقدامات مهم حمورابی**
- (۱) کشاورزی
 - (۲) ایجاد نخستین سند قانون‌گذاری جهان (بخش عمده شهرت حمورابی به این جهت است).
 - (۳) فتح مناطق وسیعی از بین‌النهرین و ضمیمه آن به قلمرو خود
 - (۴) کشورداری (شیوه حکومتی او مبتنی بر قدرت و اختیارات فراوان پادشاه و اطاعت کامل حاکمان ولایات از او بود و وی مقام پادشاهی را هدیه‌ای از جانب خدا به خود می‌پنداشت).

پس از زوال حکومت بابل قدیم، **آشوریان** که قومی جنگجو در شمال بین‌النهرین بودند، قدرت را به دست گرفتند. حکومت آشور با لشکرکشی‌های پیاپی به سرزمین‌های مجاور و ویران کردن آن‌ها، قلمرو و ثروت خود را افزایش داد.

میراث تمدن بین‌النهرین:

ساکنان بین‌النهرین تمدنی عظیم را بنا کردند که در عرصه‌های مختلف از جمله سیاست و حکومت، قانون‌گذاری، معماری و شهرسازی، هنر، صنعت، خط و ... به موفقیت‌ها و پیشرفت‌های فراوانی دست یافتند.

نکته تمدن بین‌النهرین به تمدن‌های پس از خود از جمله تمدن ایران در زمان هخامنشیان و تمدن یونان باستان، تأثیر بسزایی گذاشت.

لوح سنگی قانون‌نامه حمورابی
موزه لوور پاریس

مهر استوانه‌ای متعلق به دوران اگد

(۲) مصر، هدیه رود نیل

مدتی پس از آن که سومریان زندگی در شهرها را آغاز کردند، در مصر، تمدن شروع به جوانه زدن کرد. در مصر جریان زندگی و تمدن به رود پرآب و طویل **نیل** وابسته بود. رود نیل از دریاچه‌های آفریقای مرکزی به سمت شمال جاری می‌شود و به دریای مدیترانه می‌ریزد. آب نیل هر سال با ذوب شدن برف‌ها و بارش باران، آرام‌آرام بالا می‌آید و دشت‌های پست اطراف را فرا می‌گیرد، سپس آهسته‌آهسته پس می‌نشیند و لایه‌ای از رسوبات غنی بر جای می‌گذارد و زمین‌های مرطوب را مستعد کشت و زرع می‌کند.

- دلایل امنیت مصر از تهاجم‌های خارجی**
- (۱) وجود رود نیل
 - (۲) صحرای گرم در شرق و غرب
 - (۳) دریای مدیترانه در شمال
 - (۴) صخره‌های شمالی

تنها راه هجوم به مصر از راه شبه‌جزیره سینا در شمال شرق این کشور بود و در نهایت هم فاتحان از همین مسیر به مصر راه یافتند.

سیاست و حکومت: مورخان تاریخ مصر باستان را به سه دوره **امپراتوری قدیم، میانه و جدید** تقسیم می‌کنند. در دوره امپراتوری قدیم، قدرت فرعون‌ها در اوج بود و اهرام سه‌گانه به عنوان یکی از شاهکارهای معماری جهان باستان به دستور آنان ساخته شد. فرعون‌ها برای اداره امور کشور از وزیر یا شخصی با عنوان **کارگزار کل کشور** استفاده می‌کردند که مسئولیت اداره امور مالی، اداری و قضایی را برعهده داشت.

- جایگاه فرعون در مصر باستان
- (۱) دارای قدرت فوق‌العاده
 - (۲) داشتن اعتبار زیاد در میان مردم
 - (۳) عمل او، اراده خدایان شمرده می‌شد.
 - (۴) سخن او، از زبان خدایان بود.
 - (۵) اطاعت بی‌چون و چرای مردم از او

کنه: پسر یا هر کدام از اعضای خانواده فرعون، حتی همسرش می‌توانست جانشین او شود.

دین: مصریان باستان **خدایان متعددی** را می‌پرستیدند. نام چندین هزار خدا در نوشته‌های مصری یافت شده است. مصریان خدایان خود را مهربان‌تر و دوستانه‌تر از خدایان سومری می‌پنداشتند که شاید به دلیل زندگی آسان‌تر و مطبوع‌تر آن‌ها در کنار رود نیل نسبت به زندگی در کنار دجله و فرات بوده است.

کنه: **آمن‌هوتپ چهارم** (یکی از فرعون‌های دوره جدید)، یگانه‌پرستی را در شکل پرستش خدای خورشید در مصر رواج داد اما پس از مرگ او، کاهنان دوباره پرستش چندخدایی را رواج دادند. زیرا کاهنان نقش مهمی در فرهنگ مصر داشتند.

نوجه: **حضرت یوسف (ع) و حضرت موسی (ع)** در دوران امپراتوری جدید، مردم مصر را به پرستش خدای یگانه دعوت کردند.

کنه: چون مصریان به **زندگی پس از مرگ باور داشتند** و معتقد بودند روح پس از مرگ، مدتی سرگردان و سپس به جسم باز می‌گردد، اجساد را برای جلوگیری از فاسدشدن جسم، مومیایی می‌کردند.

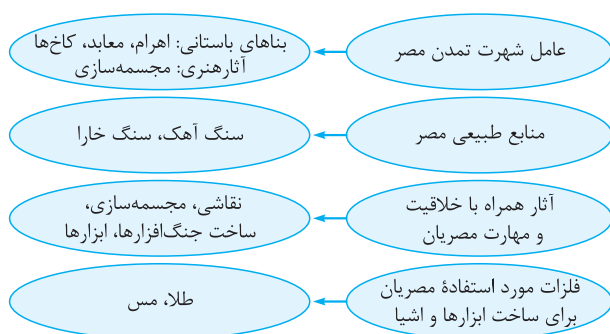
جامعه و اقتصاد: اساس زندگی در مصر باستان بر **کشاورزی** استوار بود. بیشتر مردم کشاورز بودند. آنان در کشتزارهای اطراف نیل، گندم، جو، خرما و دیگر میوه‌ها را کشت می‌کردند که متعلق به فرعون‌ها، کاهنان و مقام‌های حکومتی بود.

- مصریان چگونه مردمی بودند؟
- (۱) مردمی صبور و فرمان‌بر بودند.
 - (۲) آموزه‌های دینی آنان را به اطاعت بی‌چون و چرا از فرمان فرعون‌ها و مأموران او فرا می‌خواند.
 - (۳) توده‌های مردم مصر علاوه بر پرداخت مالیات، ناگزیر بودند برای حکومت در ساخت کاخ‌ها، آرامگاه‌ها، معابد و نیز با حضور در جنگ‌ها بیگاری نمایند.

ادبیات و هنر:

ابداعات مصریان در زمینه ادبیات: ❶ ابداع خط‌های مختلف هیروگلیف و دموتیک و استفاده از هر کدام در جاهای مختلف، ❷ ابداع کاغذ پاپیروس از نی

کنه: پاپیروس‌های به‌جامانده حاوی مطالب ادبی، مطالب دینی، شرح حال و اقدامات فرعون‌ها هستند. معماران مصری از منابع طبیعی مصر (سنگ آهک و سنگ خارا) در ساخت اهرام و دیگر بناها استفاده می‌کردند.

ساخت این بناها نیازمند دانش و مهارت‌های بالایی بود و بدون محاسبات دقیق هندسی و ریاضی نمی‌توانست امکان‌پذیر باشد.

جنگ جهانی دوم و جهان پس از آن

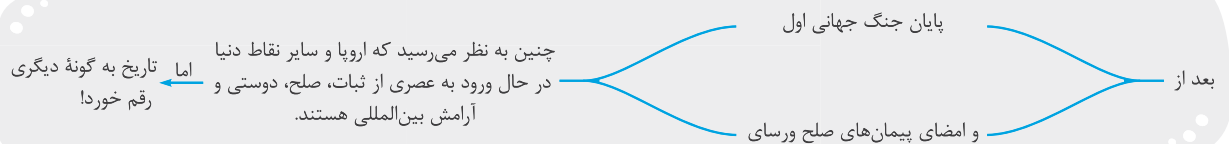
درس هشتم

جنگ جهانی دوم حدوداً ۲۱ سال پس از جنگ جهانی اول آغاز شد و مرگبارترین و ویرانگرترین حادثه تاریخ بشر محسوب می‌گردد.

جهان در فاصله دو جنگ بزرگ

میان دو جنگ، جهان و علی‌الخصوص کشورهای اروپایی به مسائل و مشکلات بزرگی گرفتار شدند که زمینه را برای جنگ جهانی دوم آماده کرد. مهم‌ترین این مسائل و مشکلات عبارت بودند از: ① صلح ناپایدار و ناخشنودی از قراردادهای صلح ورسای ② ضعف جامعه ملل ③ بحران اقتصادی و ④ ظهور حکومت‌های خودکامه تک‌حزبی و نظامی‌گرا

صلح ناپایدار

پیمان‌های صلح ورسای، خیلی از دولت‌ها همچون آلمان را راضی نکرد و آلمانی‌ها که قرارداد مذکور را تحقیرآمیز و ناعادلانه می‌دانستند، از همان ابتدا در صدد تغییر یا لغو آن برآمدند.

ضعف جامعه ملل

جامعه ملل در فاصله میان دو جنگ به دلایلی که در زیر آمده است، در مقابل تهاجم نظامی برخی دولت‌ها به کشورهای دیگر، اقدام بازدارنده و مؤثری نتوانست انجام دهد:

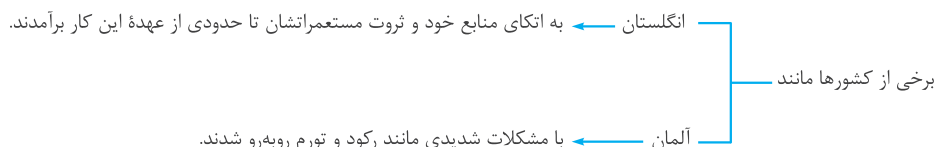
- ۱) فاقد قدرت کافی برای تحقق هدفش^۱ بود و تصمیماتش ضمانت اجرایی لازم را نداشت.
- ۲) حضورنداشتن برخی از کشورها در این نهاد بین‌المللی نقش مهمی را در ناکامی آن داشت.
- ۳) آمریکا که خود پیشنهاد تأسیس جامعه ملل را داده بود، به عضویت آن درنیامد.
- ۴) شوروی نیز از این نهاد جهانی اخراج شد.
- ۵) ژاپن، آلمان و ایتالیا که عضویت داشتند، با خروج از آن موجب بی‌اعتباری بیشتر جامعه ملل شدند.

دلایل ضعف جامعه ملل

نوجه پیشنهاد تأسیس جامعه ملل از سوی آمریکا مطرح شد.

۱- هدف جامعه ملل: کمک به حل و فصل اختلافات کشورها و جلوگیری از دشمنی و جنگ میان دولت‌ها

یکی از مشکلات مهم جهان و به ویژه اروپا پس از جنگ جهانی اول، بازسازی ویرانی‌های ناشی از جنگ و ایجاد رونق و رفاه اقتصادی بود.

آلمان از جمله کشورهایی بود که در نخستین سال‌های پس از جنگ جهانی اول شرایط اقتصادی وخیمی داشت ۱- خرابی‌های حاصل از جنگ ۲- از دست دادن مستعمراتش ۳- محکومیت به پرداخت غرامت‌های سنگین

توجه در سال ۱۹۲۳، ارزش مارک آلمان به اندازهای سقوط کرد که از اسکناس به جای سوخت، به عنوان کاغذ دیواری و برای پر کردن تشک استفاده می‌شد.

ایالات متحده به علت آن‌که اقتصادش در جنگ کمتر آسیب دیده بود، اقدام به اعطای وام به دیگر کشورها از جمله آلمان کرد، اما ناگهان خود گرفتار بحران و رکود اقتصادی شد که به دنبال آن اقتصاد جهان نیز به هم ریخت.

نکته روی کار آمدن حکومت‌های دیکتاتوری به ویژه در اروپا معلول مسائل و مشکلات اقتصادی پس از جنگ بود.

ظهور حکومت‌های خودکامهٔ ناز حزب و نظامی

بعد از پایان جنگ جهانی اول، امید به استقرار نظام‌های آزاد و دموکرات در اروپا و سایر نقاط جهان چندان دوام نیاورد و رژیم‌های دیکتاتوری یکی پس از دیگری بر سر کار آمدند.

۱- شوروی استالینی

پس از مرگ لنین، ژوزف استالین، دبیرکل حزب کمونیست، تروتسکی^۱ رقیب قدرتمند خود را کنار زد و قدرت را در شوروی به دست گرفت. استالین با تحکیم موقعیت سیاسی خود، در مسیر دیکتاتوری قدم گذاشت.

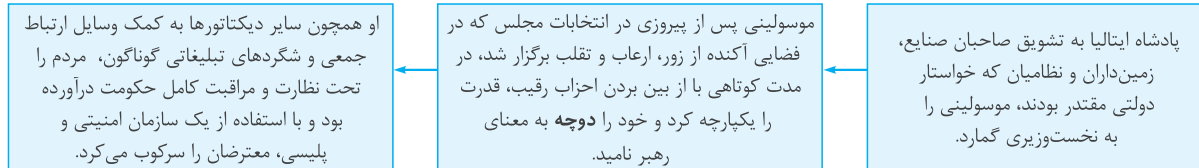
اقدامات استالین	
برخورد با مخالفان	عدهٔ زیادی از بلشویک‌های قدیمی، اندیشمندان، افسران ارتش، اعضای حزب کمونیست، دیپلمات‌ها و مردم عادی را که در برابرش مقاومت و مخالفت کردند، به مرگ محکوم کرد یا به اردوگاه‌های کار اجباری در سیبری فرستاد که هیچ‌گاه از آن‌جا بازنگشتند.
ادامهٔ برنامه‌های اقتصادی و فرهنگی لنین و برنامه‌های جدید	حکومت استالین با ادامهٔ برنامه‌های مختلف اقتصادی و فرهنگی که از زمان لنین آغاز شده بود و اجرای برنامه‌های جدید، تغییر و تحول چشمگیری در شوروی ایجاد کرد. یکی از این برنامه‌ها، طرح اشتراکی کردن مزارع کشاورزی بود که با اعمال قدرت و خشونت بسیار ادامه یافت.
صنعتی کردن سریع کشور	اساس برنامهٔ صنعتی وی، بر تولید کالاهای سرمایه‌ای و سلاح‌های جنگی استوار بود. با اجرای این برنامه، تولید ماشین‌آلات صنعتی، نفت، برق، فولاد و زغال‌سنگ به طرز سریعی افزایش یافت.

حکومت استالین در عرصهٔ خارجی به دنبال گسترش مرزها و تسلط بر بعضی کشورها و سرزمین‌های اروپای شرقی بود. با وجود بی‌اعتمادی و دشمنی‌ای که میان شوروی و آلمان وجود داشت، دو کشور با یکدیگر پیمان عدم تجاوز امضا کردند.

۲- به قدرت رسیدن فاشیست‌ها در ایتالیا

کشور ایتالیا در سال‌های پس از جنگ جهانی اول با مشکلات گوناگونی مثل تورم، بیکاری، اعتصاب و ناآرامی‌های کارگری مواجه شد. به علت آن که حکومت پادشاهی مشروطهٔ ایتالیا نمی‌توانست مشکلات را حل و فصل کند، روزنامه‌نگار و سیاستمداری موسوم به **بنیتو موسولینی**^۲، که رهبر حزب کوچکی به نام **فاشیست**^۳ بود، از فرصت استفاده کرد و قدرت را به دست گرفت.

فاشیست‌ها ← یک گروه ملی‌گرای افراطی بودند که می‌خواستند دولت تک‌حزبی قدرتمند و متمرکزی در ایتالیا ایجاد کنند. آن‌ها برای آزادی و دموکراسی ارزشی قائل نبودند.

موسولینی تا حد زیادی به وعده‌هایش در رابطه با کاهش بیکاری و تورم و پایان دادن اعتصاب‌ها عمل کرد ۱- از این رو، تا زمانی که ایتالیا درگیر جنگ جهانی دوم نشده بود، بسیاری از مردم این کشور شیفتهٔ وی بودند و از این‌که با رهبری او کشورشان در ردیف قدرت‌های بزرگ قرار گرفته است، به خود می‌بالیدند.

- ۱- لئون تروتسکی از بلشویک‌های قدیمی بود و نقش مؤثری در انقلاب ۱۹۱۷م و سپس تأسیس ارتش سرخ ایفا کرد. او هنگام مرگ لنین، عهده‌دار سمت **کمیساریای جنگ** (وزارت جنگ) بود.
- ۲- بنیتو موسولینی که قبلاً سوسیالیست بود، در جریان جنگ جهانی اول به ملی‌گرایی افراطی تغییر عقیده داد و پس از جنگ جهانی اول حزب فاشیست را بنیان نهاد.
- ۳- واژهٔ فاشیست برگرفته از واژهٔ لاتینی فاشیس به معنای تبرپوش است. تبرپوش به دسته‌ای چوب نوارپیچ شده به تبر فلزی می‌گفتند که در روم باستان نشان اختیار و قدرت بود.

موسولینی هنگام سخنرانی در میان
هواداران پرشور خود - ونیز ۱۹۳۳م

در بعد روابط خارجی، موسولینی به دنبال احیای دوبارهٔ امپراتوری روم باستان و تسلط بر دریای مدیترانه و شمال آفریقا بود. تجاوز نظامی این کشور به اتیوپی در آفریقا، بر مبنای همین تفکر صورت گرفت. یکی از رایج‌ترین شیوه‌های تبلیغاتی فاشیستی طرح شعارهایی چون: «موسولینی همواره درست می‌گوید» به صورت پوستر و چسباندن آن بر در و دیوار در سرتاسر ایتالیا بود (فوگل، تمدن مغرب زمین).

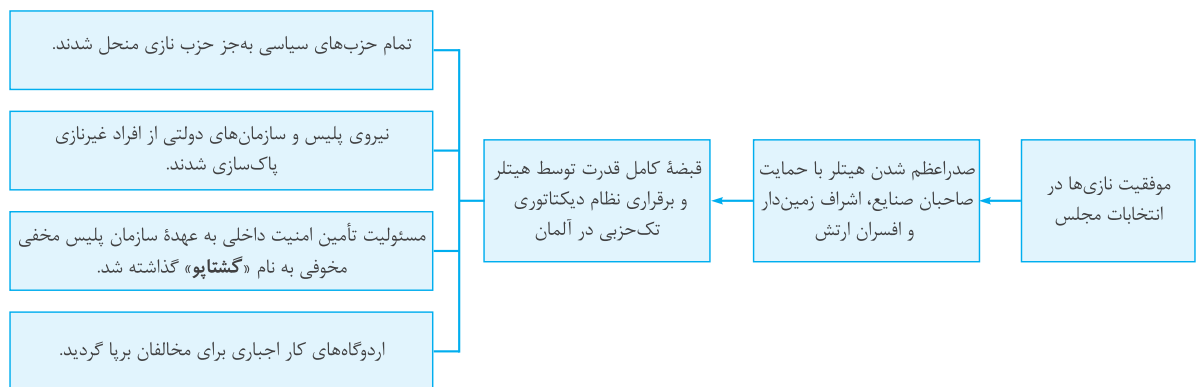
۳- ظهور هیتلر در آلمان

پس از شکست آلمان در جنگ جهانی اول و پناهنده شدن امپراتور ویلهلم دوم به هلند، حکومتی جمهوری در این کشور بر سر کار آمد. بسیاری از آلمانی‌ها از این حکومت به علت امضای پیمان تحقیرآمیز ورسای و گسترش رکود و بیکاری ناراضی بودند. در چنین شرایطی هیتلر که رهبر حزب نازی^۱ بود، عزم خود را برای رسیدن به قدرت جزم کرد.

ترفند هیتلر برای
رسیدن به قدرت

او که استعداد زیادی در تحریک احساسات مردم و جنجال‌آفرینی داشت، با شور و حرارت بسیار مشکلات آلمان و راه‌حل‌های آن را توضیح می‌داد و بر لغو پیمان ورسای و تجدید غرور و اقتدار ملی تأکید می‌کرد.

نازی‌ها همچون فاشیست‌ها، ملی‌گرایانی افراطی و نژادپرست بودند و یکی از شعارهای آنان که تأثیر بسیاری بر آلمانی‌ها گذاشت، «آلمان بیدار شو» بود.

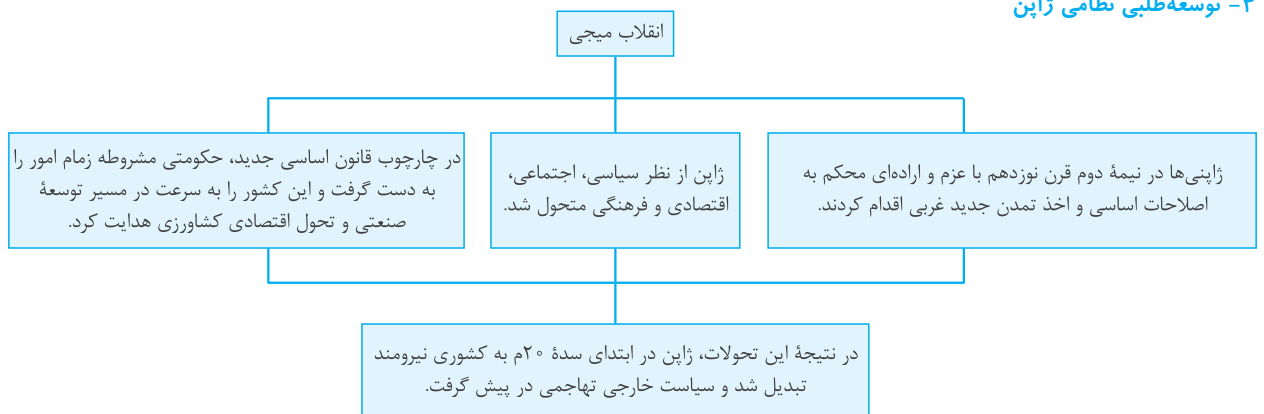
هیتلر پس از قبضهٔ قدرت، خود را پیشوا خواند.

هیتلر پس از به دست گرفتن زمام امور، قرارداد ورسای را لغو کرد و برنامه‌های اقتصادی و عمرانی گوناگونی را به اجرا درآورد.

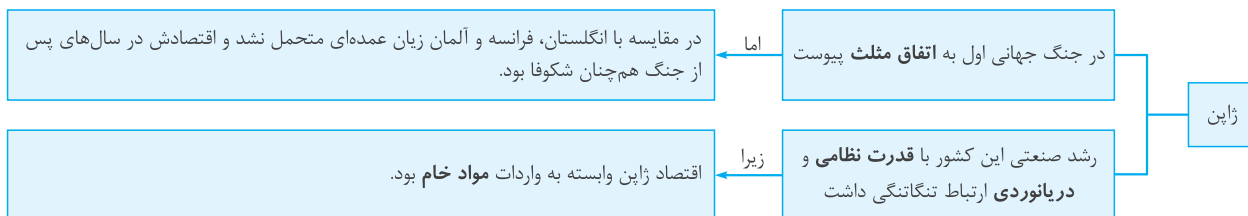
اقدامات هیتلر و نازی‌ها	
عمرانی و اقتصادی	ساخت شبکهٔ وسیعی از جاده‌ها و راه‌آهن، ایجاد مؤسسات عمومی و راه‌اندازی کارخانه‌های بزرگ به خصوص صنایع تسلیحاتی
نظامی	گسترش ارتش و تشکیلات نظامی و مجهز کردن آن به سلاح‌ها و فناوری‌های پیشرفتهٔ جنگی
روابط خارجی	بستن پیمان‌های دو و چندجانبه با برخی کشورها و پیش بردن برنامه‌های توسعه‌طلبانهٔ سرحدی و سرزمینی خود.

هیتلر عقیده داشت که آلمان برای به دست آوردن فضای حیاتی، باید سرزمین‌هایی را در اروپا فتح کند.

۴- توسعه‌طلبی نظامی ژاپن

در نتیجهٔ این تحولات، ژاپن در ابتدای سدهٔ ۲۰م به کشوری نیرومند تبدیل شد و سیاست خارجی تهاجمی در پیش گرفت.

موتسو هیتو امپراتور ژاپن
(۱۸۶۸ - ۱۹۱۲ م) در
دوران انقلاب میجی

نکته پیروزی ژاپن بر امپراتوری قدرتمند روسیه، انگیزه و جسارت ژاپنی‌ها را برای حمله به دیگر کشورها تقویت کرد. نظامیان، در فاصله دو جنگ جهانی، ۱ هدایت سیاست داخلی و خارجی ژاپن را در اختیار داشتند و آن را به سوی توسعه‌طلبی نظامی سوق دادند. ۲ به کشورهای همسایه از جمله چین لشکرکشی کردند، ۳ از جامعه ملل خارج شدند و ۴ به همراه آلمان و ایتالیا کشورهای محور را تشکیل دادند.

جنگ جهانی دوم (۱۹۳۹-۱۹۴۵)

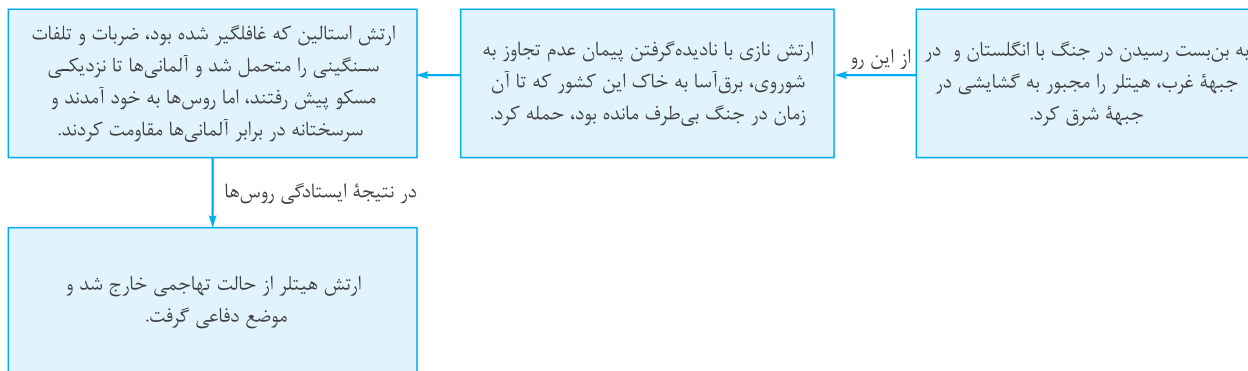
شروع و گسترش جنگ

در اول سپتامبر ۱۹۳۹ / شهریور ۱۳۱۸، ارتش آلمان با حمله برق‌آسا به لهستان، نیمه غربی^۱ این کشور را تصرف کرد. بلافاصله متفقین (انگلستان و فرانسه) به آلمان اعلان جنگ نمودند. ← چند ماه بعد نیروهای آلمانی، نروژ، بلژیک و هلند را تسخیر کردند و سپس به فرانسه حمله کردند و این کشور را اشغال کردند. ← ایتالیا نیز با حمله به فرانسه به آلمان پیوست.

وینستون چرچیل، نخست‌وزیر
انگلستان در دوران جنگ
جهانی دوم

هیتلر پس از فتح پاریس، از انگلیسی‌ها خواست که تسلیم شوند ← چرچیل، نخست‌وزیر جدید انگلستان، با سخنرانی‌های قاطع، مهیج و تأثیرگذار خود مردم کشورش را به مبارزه با نازی‌ها فراخواند. در جریان نبرد شدید در هوا، دریا و زیر دریا میان دو کشور، نیروی هوایی آلمان چندین ماه انگلستان را به شدت بمباران می‌کرد ← انگلیسی‌ها سخت پایداری کردند و آلمان‌ها را در دستیابی به اهدافشان ناکام گذاشتند. نیروهای محور به شبه‌جزیره بالکان و اروپای شرقی نیز یورش بردند و کشورهای آن منطقه را اشغال کردند یا به زیر سلطه خود درآوردند. با تهاجم ایتالیایی‌ها و آلمانی‌ها به شمال آفریقا، سرتاسر این منطقه صحنه کارزار شد.

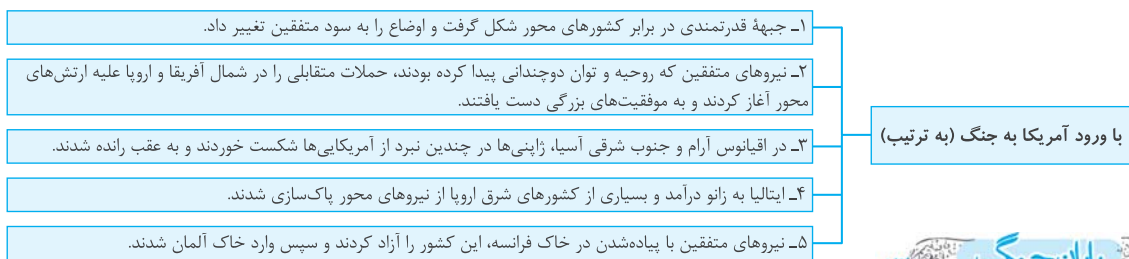

روس‌ها با بهره‌گیری از سرمای زود هنگام زمستان و کمک‌های تدارکاتی و تسلیحاتی انگلستان و آمریکا، که از طریق خاک ایران به آن‌ها می‌رسید، پیشروی نیروهای آلمانی را متوقف و حملات متقابل خود را آغاز کردند.

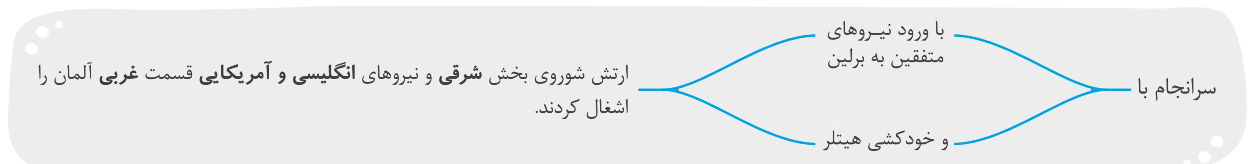
ورود آمریکا به جنگ

همگام با تاخت‌وتازهای ارتش‌های آلمان و ایتالیا در اروپا و شمال آفریقا، نیروهای ژاپن (که یکی از اعضای کشورهای محور بود) عملیات نظامی گسترده‌ای را در شرق و جنوب شرقی آسیا شروع کردند و سرزمین‌ها و جزایر بسیاری را به تصرف درآوردند. ژاپنی‌ها سرمست از این پیروزی‌ها، جسورانه به ناوگان ایالات متحده آمریکا در پرل هاربر واقع در اقیانوس آرام حمله کردند و ضربه سختی به آن زدند. آمریکا تا آن زمان به طور رسمی در جنگ بی‌طرف بود ← به انگلستان و فرانسه، کمک‌های مالی، تدارکاتی و تجهیزاتی می‌کرد. پس از حمله ژاپنی‌ها به ناوگان آمریکا، این کشور به نفع متفقین وارد جنگ شد.

۱ - شوروی هم که در جنگ بی‌طرف مانده بود، طبق توافق قبلی با آلمان، بخش شرقی لهستان را اشغال کرد.

پایان جنگ

تعدادی از فرماندهان و سران حکومت نازی توسط متفقین دستگیر و سپس در دادگاه نورنبرگ به عنوان جنایتکار جنگی محاکمه و مجازات شدند. پس از به زانو درآمدن نازی‌ها، جنگ با ژاپن ادامه یافت. در حالی که نشانه‌های شکست و تسلیم شدن ژاپنی‌ها آشکار شده بود، هواپیماهای آمریکایی دو شهر هیروشیما و ناگاساکی ژاپن را با بمب‌های اتم نابود کردند و جنگ جهانی دوم با این حادثه وحشتناک به پایان رسید.

آثار و نتایج جنگ

- آثار جنگ جهانی دوم به عنوان «مهلک‌ترین و مخرب‌ترین رویداد در تاریخ بشر»**
- کشته‌شدن حدود ۴۰ تا ۵۰ میلیون نفر
 - صدمه دیدن و متحمل شدن آسیب‌های اقتصادی کشورهای اروپایی، آسیایی و آفریقایی درگیر در جنگ
 - گرسنگی، بیماری‌های مسری، آوارگی و اختلال‌های روحی و روانی

نکته تلفات روسیه و آلمان در این جنگ بیش از سایر کشورها بود.

ایران در جنگ

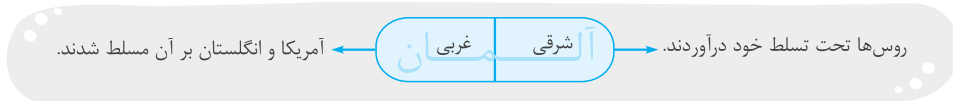
هم‌زمان با شروع جنگ بین‌المللی دوم، دولت ایران بی‌طرفی خود را اعلام کرد. در آن زمان روابط بازرگانی گسترده‌ای با آلمان داشت و تعداد زیادی از کارشناسان (تکنسین‌های) آلمانی در ایران مشغول کار بودند. تلاش‌های انگلستان برای جلوگیری از دادوستد آلمان با کشورهای بی‌طرف، اعتراض حکومت رضاشاه را برانگیخت و باعث شد ایران از طریق شوروی به تجارت با آلمان ادامه دهد. با حمله هیتلر به شوروی معادله جهانی به زیان ایران رقم خورد و یک بار دیگر شوروی و انگلستان علیه ایران متحد شدند.

نکته پس از تصرف ایران توسط متفقین، رضاشاه به نفع پسرش (محمدرضا) وادار به کناره‌گیری از سلطنت شد و به جزیره موریس در جنوب غربی اقیانوس هند تبعید شد.

جهان پس از جنگ جهانی دوم

بلافاصله پس از اتمام جنگ، براساس توافقاتی میان سران متفقین (آمریکا، انگلستان و شوروی) که از پیش انجام شده بود، شوروی تسلط سیاسی - نظامی خود را بر اروپای شرقی اعمال کرد. آلمان نیز به دو بخش تقسیم شد:

براساس تصمیم سران متفقین، نمایندگان ۵۰ کشور در شهر سانفرانسیسکو آمریکا جمع شدند و دربارهٔ تأسیس سازمان جهانی با عنوان ملل متحد، که مسئولیت صلح و همکاری میان کشورها را عهده‌دار شود، به توافق رسیدند.

عصر جنگ سرد

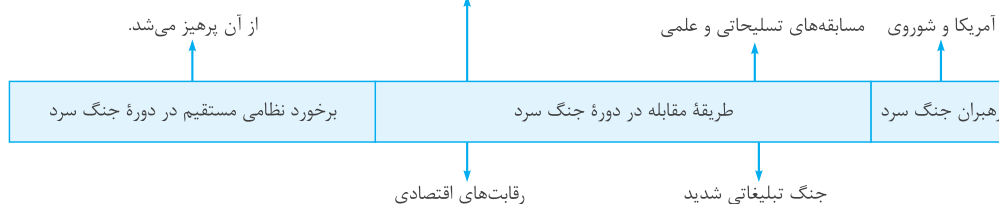
پس از جنگ جهانی دوم

آمریکا با تکیه بر قدرت سیاسی، اقتصادی و نظامی فزایندهٔ خود، رهبری جهان غرب یا کشورهای دارای نظام سرمایه‌داری (بلوک غرب) را بر عهده گرفت.

شوروی رهبر کشورهای کمونیستی (بلوک شرق) شد.

ضرورت مقابله با دشمن مشترک (فاشیسم و نازیسم) در زمان جنگ جهانی دوم علت همکاری و اتحاد شوروی با دیگر قدرت‌های متفق بود. از این رو با از بین رفتن دشمن مشترک، رقابت و بی‌اعتقادی شدیدی میان شوروی و کشورهای اقماری^۱ آن از یک طرف و آمریکا و کشورهای تحت حمایت آن از سوی دیگر در گرفت و تا سقوط دیوار برلین و فروپاشی نظام کمونیسم ادامه یافت. این دوران از تاریخ، عصر جنگ سرد نامیده می‌شود.

برقراری اتحادها و پیمان‌های سیاسی - نظامی، مانند ناتو و ورشو^۲

بازسازی و رونق اقتصادی اروپا

جنگ، بخش بزرگی از اروپا را ویران و اقتصاد آن را نابود کرد. اما کشورهای اروپای غربی پس از پایان جنگ، بی‌درنگ با کار سخت، برنامه‌ریزی مؤثر و هوشمندانه، انجام دادن اصلاحات اجتماعی و دریافت کمک‌های اقتصادی از آمریکا، بازسازی را آغاز و به سرعت در مسیر رشد و رونق علمی، فناوری و اقتصادی قرار گرفتند. از جمله آلمان غربی در کم‌تر از ۲۰ سال به قدرت صنعتی و اقتصادی بزرگی در جهان تبدیل شد. از نظر سیاسی نیز دموکراسی توسعه پیدا کرد و حکومت‌های آزاد و مردمی گسترش یافتند.

تحولات شرق آسیا

- صنعتی‌ترین کشور آسیا که پس از شکست در جنگ جهانی دوم به اشغال آمریکا درآمد.
- قانون اساسی جدید آن، دموکراسی را تقویت و قدرت سیاسی را از اختیار امپراتور و فرماندهان نظامی خارج و به نمایندگان منتخب ملت سپرد.
- مردم این کشور با سخت‌کوشی و برنامه‌ریزی دقیق به موفق‌ترین قدرت پیشرو اقتصادی در جهان تبدیل شدند.
- تولید صنعتی این کشور در سال ۱۹۵۳ به میزان تولید سال‌های آغازین جنگ جهانی دوم رسید.
- پس از شکست و تسلیم ژاپن، جنگ داخلی در چین بین ملی‌گرایان و کمونیست‌ها شدت گرفت.
- آمریکا از ملی‌گرایان و شوروی از کمونیست‌ها حمایت می‌کردند.
- کمونیست‌ها به رهبری مائو بر ملی‌گراها پیروز شدند و جمهوری خلق چین را تأسیس کردند.
- حکومت و حزب کمونیست چین علی‌رغم داشتن رابطهٔ دوستانه با حکومت و حزب کمونیست شوروی، همواره سیاست مستقلی را دنبال کرده است.

مائو، بنیان‌گذار جمهوری خلق چین

استقلال طلبی و استعمارزدایی

با پایان گرفتن جنگ جهانی دوم فریاد استقلال طلبی و مخالفت با استعمار در بسیاری از کشورهای مستعمره بلند شد.

هندوستان

در این کشور، حزب کنگره ملی به رهبری مهاتما گاندی استقلال کامل این کشور را درخواست کرد و انگلستان به ناچار تسلیم شد.

جنبش‌های استقلال طلبانه در جنوب شرقی آسیا و قارهٔ آفریقا عمدتاً به نحو مسالمت‌آمیز به وقوع پیوستند و در کم‌تر از یک دهه بیش از ۳۰ کشور مستقل آسیایی و آفریقایی از مستعمره‌های اروپاییان سر برآوردند.

۱- کشورهای اقماری به تعدادی از کشورهای اروپایی شرقی (لهستان، مجارستان، بلغارستان، رومانی، چکسلواکی و آلمان شرقی) گفته می‌شد که شوروی پس از جنگ جهانی دوم بر آن‌ها تسلط سیاسی، نظامی و حتی اقتصادی یافت و حکومت‌های کمونیستی را در آن‌جا بر سر کار آورد. در برخی از این کشورها، قیام‌هایی برای رهایی از سلطهٔ شوروی و حزب کمونیست شکل گرفت اما همهٔ آن‌ها سرکوب شدند.

۲- پیمان‌های ناتو و ورشو مهم‌ترین اتحادهای سیاسی - نظامی بین‌المللی بودند که در عصر جنگ سرد شکل گرفتند. پیمان ناتو یا آتلانتیک شمالی، پیمان دفاعی متقابلی بود که کشورهای آمریکا، انگلستان، فرانسه، ایتالیا، نروژ، دانمارک، ایسلند، کانادا، هلند و لوگزامبورگ در ۱۹۴۹م آن را امضا کردند، بعدها یونان، ترکیه و آلمان غربی نیز به آن پیوستند. شوروی و کشورهای کمونیستی اروپای شرقی نیز اتحادیه‌ای نظامی موسوم به پیمان ورشو را در برابر ناتو تشکیل دادند.

استثنا: در الجزایر، دولت فرانسه تلاش کرد با استفاده از نیروی نظامی، جنبش استقلال طلبی را سرکوب کند، اما مردم آن کشور پس از سال‌ها مبارزه سخت، بر استعمار پیروز و مستقل شدند.

فلسطین

مهاجرت گروه‌های کوچکی از یهودیان به فلسطین در اوایل دهه ۱۸۸۰ میلادی آغاز شد. ← انگلستان در سال ۱۹۱۷ با صدور اعلامیه بالفور^۱ نظر مساعد خود را با ایجاد سرزمین یهودی در فلسطین اعلام کرد.

در دوران قیمومیت انگلستان بر فلسطین در سال‌های پس از جنگ جهانی اول، یهودیان بیشتری به این کشور مهاجرت کردند و با خرید و تصرف زمین‌های وسیع، بر اقتصاد آن‌جا مسلط شدند.

پس از آن‌که سازمان ملل متحد پیشنهاد تقسیم سرزمین فلسطین به دو کشور یهودی و عربی را تصویب کرد، دولت صهیونیستی اسرائیل شکل گرفت.

وزیر خارجه ژاپن در حال امضای
تسلیم‌نامه این کشور - سپتامبر ۱۹۴۵

با تشکیل دولت اسرائیل، مردم فلسطین مبارزه برای آزادی سرزمین خویش را از اشغال صهیونیست‌ها آغاز کردند.

برخی از کشورهای عرب، مانند مصر، سوریه و اردن در حمایت از فلسطینیان با اسرائیل که مورد حمایت دولت‌های غربی به ویژه آمریکا و انگلستان بود وارد جنگ شدند، اما شکست خوردند.

پس از آن برخی دولت‌های عرب به مذاکره و سازش با رژیم صهیونیستی تمایل نشان دادند.
نمونه: انور سادات (رئیس‌جمهور مصر) نخستین رئیس یک کشور عرب و مسلمان بود که با وساطت آمریکا، با اسرائیل پیمان صلح امضا کرد.
نمونه: یاسر عرفات (رئیس سازمان آزادی‌بخش فلسطین) به روند سازش پیوست.

با این حال، قیام فلسطینی‌ها علیه صهیونیست‌ها به خصوص پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران ادامه دارد.

۱- بالفور وزیر خارجه وقت انگلستان بود که در نامه‌ای نظر مساعد دولت خود را به تشکیل کشوری یهودی در سرزمین فلسطین اعلام کرد.

۸۵- باستان‌شناسان بر چه اساسی مراحل زندگی انسان‌های پیش از تاریخ را به دوره گردآوری خوراک و دوره تولید خوراک تقسیم کرده‌اند؟

- (۱) نوع اقتصاد معیشتی و ابزار متناسب با آن
- (۲) سلطه‌های حاکم بر مناطق مختلف
- (۳) دوره گردی، شکار جانوران و گردآوری دانه
- (۴) سکونتگاه‌های انسان‌های نخستین

۸۶-، شهر پایانی بر دوره پیش از تاریخ بود که آگاهی ما از این دوره، متکی بر است.

- (۱) اختراع خط - الواح و کتیبه‌ها
- (۲) اختراع خط - کاوش‌های باستان‌شناسی
- (۳) آغاز کشاورزی - الواح و کتیبه‌ها
- (۴) آغاز کشاورزی - آثار باستانی

۸۷- در دوره گردآوری خوراک، وظیفه زنان چه بود؟

- (۱) به سفالگری و تولید ابزار شکار می‌پرداختند.
- (۲) به نگهداری از فرزندان و کشت دانه‌های خوراکی می‌پرداختند.
- (۳) به جمع‌آوری بقایای خوردنی گیاهان و میوه درختان می‌پرداختند.
- (۴) در دسته‌های کوچک به همراه مردان به شکار می‌رفتند.

۸۸- کدام اتفاق تأثیر بسزایی بر زندگی انسان و ارتباط او با محیط گذاشت؟

- (۱) افروختن آتش
- (۲) ابداع خط و نگارش
- (۳) آغاز کشاورزی
- (۴) آغاز روستانشینی

۸۹- دوره نوسنگی دربردارنده کدام رویداد بزرگ در زندگی انسان‌های نخستین بود و کشف آتش در کدام‌یک از دوره‌های یادشده اتفاق افتاد؟

(کانون فرهنگی آموزش ۹۶)

- (۱) آغاز شهرنشینی و ابداع چرخ سفالگری - پارینه‌سنگی
- (۲) ابداع خط و نگارش و گسترش شهرنشینی - میان‌سنگی
- (۳) کشاورزی و آغاز اهلی کردن حیوانات - پارینه‌سنگی
- (۴) ابداع تیر و کمان و ابزارهای ترکیبی - میان‌سنگی

۹۰- چند مورد از موارد زیر در مورد دوره گردآوری خوراک نادرست است؟

- (الف) شیوه زندگی انسان‌های نخستین در این دوره تا چند میلیون سال دوام آورد و تکامل آن کند و محدود بود.
- (ب) انسان‌های اولیه از کلبه‌هایی که از شاخ و برگ درختان می‌ساختند، برای حفظ جان بهره می‌بردند.
- (پ) بشر در خلال صدها هزار و حتی چند میلیون سال، بر مهارت خود در ساخت تیغه‌های سنگی افزود.
- (۱) همه موارد صحیح است.
- (۲) یک
- (۳) دو
- (۴) سه

۹۱- نخستین انسان‌واره‌ها حدود ۴ میلیون سال پیش در علفزارهای می‌زیستند و بعدها گروه‌هایی از آنان به و کوچ کردند.

- (۱) آسیا - آفریقا - اروپا
- (۲) اروپا - آسیا - آفریقا
- (۳) آفریقا - آسیا - اروپا
- (۴) آسیا - اروپا - اقیانوسیه

۹۲- اصلی‌ترین ماده‌ای که انسان‌های نخستین از آن برای ساختن ابزار استفاده می‌کردند، چه بود؟

- (۱) چوب
- (۲) سنگ
- (۳) استخوان
- (۴) آهن

۹۳- افروختن آتش از اتفاقات مهم دوران بود و هنر نقاشی برای نشان‌دادن احساس و اندیشه در به کار گرفته شد.

- (۱) پیش از تاریخ - اوایل دوره تولید خوراک
- (۲) تاریخی - اوایل دوره تولید خوراک
- (۳) پیش از تاریخ - اواخر دوره گردآوری خوراک
- (۴) تاریخی - اواخر دوره گردآوری خوراک

۹۴- در اواخر دوره گردآوری خوراک، توانایی بشر در اندیشیدن تا چه میزانی تکامل یافت؟

- (۱) تا حدی که توانست با اختراع زبان، اندیشه خود را به دیگران منتقل کند.
- (۲) تا حدی که توانست با زبان اشاره با دیگران ارتباط برقرار کند.
- (۳) تا حدی که توانست برقراری آتش و کشاورزی را به دیگران آموزش دهد.
- (۴) تا حدی که هنر نقاشی را برای نشان‌دادن احساس و اندیشه خود به کار گرفت.

۹۵- چه عاملی باعث شد تا انسان‌های نخستین مجبور شوند با یکدیگر ارتباط برقرار کنند؟

- (۱) نیاز به غذا (۲) خطر حیوانات وحشی (۳) غارنشینی (۴) شکار گروهی

۹۶- چگونه باستان‌شناسان می‌کوشند به اعتقادات دینی انسان‌های نخستین پی ببرند؟

- (۱) بررسی اعتقادات جوامع شکارگر کنونی (۲) تحلیل و بررسی یافته‌های باستان‌شناسی (۳) مطالعه اشکال و نقاشی‌های غارها (۴) بررسی سیر تحول ادیان گوناگون

۹۷- اعتقادات انسان‌های اولیه با چه چیزی ارتباط داشته است؟

- (۱) مشکلات و مخاطرات زندگی آن‌ها (۲) عدم درک آن‌ها از اتفاقات طبیعی (۳) کمبود شکار و خشکسالی‌های متعدد (۴) حرکت سیارات و ستارگان در آسمان

۹۸- کدام گزینه در مورد دوره تولید خوراک نادرست است؟

- (۱) کاوش‌های تپه‌های چغاگلان در شهرستان مهران نشان می‌دهد ساکنان آن‌جا جزء نخستین گردآورندگان خوراک بودند. (۲) باستان‌شناسان مناطق مختلفی از کره زمین را به عنوان خاستگاه دیرینه کشاورزی معرفی کرده‌اند. (۳) از حدود ۱۲ هزار سال پیش، گروه‌هایی از مردم شروع به کشت برخی گیاهان و اهلی ساختن حیوانات کردند. (۴) باستان‌شناسان معتقدند که آغاز کشاورزی بر اهلی کردن حیوانات مقدم بوده است.

۹۹- چرا به احتمال زیاد کشت دانه توسط زنان شروع شده است؟

- (۱) چون زنان برخلاف مردان به شکار نمی‌پرداختند و در غارها می‌ماندند. (۲) چون زنان مسئولیت گردآوری دانه‌های گیاهان را بر عهده داشتند. (۳) چون نقاشی‌های غارها زنان را مشغول کشت دانه‌ها نشان می‌دهد. (۴) چون زنان تجربه زیادی در نگهداری از دانه‌های گیاهان کسب کرده بودند.

۱۰۰- کاوش‌های باستان‌شناسی اخیر، بیشتر نگاه‌ها را متوجه کدام مناطق به عنوان خاستگاه کشاورزی کرده است؟

- (۱) دره هوانگ‌هو در چین (۲) مناطق کوهپایه‌ای زاگرس در ایران (۳) بین‌النهرین در عراق (۴) اطراف رودخانه نیل در مصر

۱۰۱- در کدام دوره، کشت غلات در بیشتر نقاط جهان رواج یافت و تصویر زیر بقایای دانه غلات کشف‌شده از کدام منطقه را نشان می‌دهد؟

(کانون فرهنگی آموزش ۹۶)

- (۱) ۷۰۰۰ تا ۲۰۰۰ سال پیش از میلاد - چغاگلان (۲) عصر پارینه‌سنگی - تپه گنارصندل (۳) ۱۲۰۰۰ تا ۷۰۰۰ سال پیش از میلاد - تپه گنارصندل (۴) عصر نوسنگی - چغاگلان

۱۰۲- کدام یک از موارد زیر از مهم‌ترین پیامدهای کشاورزی نیست؟

- (۱) دست‌برد داشتن از دوره گردی (۲) ایجاد روستاها به عنوان سکونتگاه‌های دائم (۳) ابداع چرخ سفالگری و تولید پارچه (۴) دادوستد میان روستاهای دور و نزدیک

۱۰۳- اهمیت ابداع کشاورزی را می‌توان در کدام رویداد تاریخی مشاهده کرد؟

- (۱) انقلاب فرانسه (۲) اختراع خط (۳) تشکیل تمدن‌ها (۴) انقلاب صنعتی

۱۰۴- کدام نمودار، روند زمانی پیامدهای کشاورزی را به درستی نشان می‌دهد؟

- (۱) تولید مازاد بر نیاز → تخصصی‌شدن کارها → شکل‌گیری تجارت → شکل‌گیری شهرها (۲) تخصصی‌شدن کارها → تولید مازاد بر نیاز → شکل‌گیری تجارت → شکل‌گیری شهرها (۳) تولید مازاد بر نیاز → تخصصی‌شدن کارها → شکل‌گیری شهرها → شکل‌گیری تجارت (۴) تخصصی‌شدن کارها → تولید مازاد بر نیاز → شکل‌گیری شهرها → شکل‌گیری تجارت

۱۰۵- کدام عامل زمینه‌آشنایی مردم مناطق مختلف را با آداب و رسوم، مهارت‌ها و اندیشه‌های یکدیگر فراهم آورد؟

- (۱) شکل‌گیری تجارت (۲) تولید اضافه بر نیاز (۳) رونق دادوستد (۴) تأسیس تمدن‌ها

۱۰۶- کدام گزینه درباره بین‌النهرین درست است؟

- (۱) رودهای دجله و فرات از مناطق کوهستانی ترکیه و آذربایجان سرچشمه می‌گیرند. (۲) جغرافیای تمدن بین‌النهرین شامل تمامی سرزمین‌های پست غرب فلات ایران می‌شود. (۳) رودهای دجله و فرات با پیوستن به کارون در نزدیکی بندر ماهشهر، اروندرود را تشکیل می‌دهند. (۴) نخستین تمدن در کشور عراق کنونی و جلگه خوزستان شکل گرفته است.

۱۰۷- نخستین مراکز تمدنی در عراق و جلگه خوزستان حدوداً چند هزار سال پیش شکل گرفته‌اند؟

- (۱) ۵ (۲) ۴ / ۵ (۳) ۳ / ۵ (۴) ۵ / ۵

- ۱۰۸- ساکنان میان‌رودان به دلیل کمبود بارندگی و عدم امکان کشت دیم، به چه اقدامی دست زدند؟
 (۱) آبراه‌ها و آبگیرهای متعددی ایجاد کردند.
 (۲) به دامداری و اهلی کردن حیوانات پرداختند.
 (۳) به شهرنشینی و دادوستد پرداختند.
 (۴) به تولید سفال و پارچه‌بافی روی آوردند.

۱۰۹- کدام گزینه به درستی به دولت - شهر یا کشور - شهر اشاره دارد؟

- (۱) چندین شهر و روستا با کنار هم قرارگرفتن، حکومت مستقلی داشتند.
 (۲) روستاهای متعددی با کنار هم قرارگرفتن، شهر مستقلی را تشکیل می‌دادند.
 (۳) هر یک از شهرها به همراه روستاهای پیرامون خود دارای حکومتی مستقل بودند.
 (۴) شهرهای متعدد با کنارگذاشتن رقابت‌ها، حکومت مستقلی تشکیل می‌دادند.

۱۱۰- کدام موارد در مورد اعتقادات مردم بین‌النهرین از جمله سومریان، درست است؟

- الف) آنان اعتقاد داشتند که خدایان انسان‌ها را برای خدمت به یکدیگر آفریده‌اند.
 ب) کاهنان و به ویژه کاهن اعظم به عنوان واسطه میان مردم و خدایان عمل می‌کردند.
 پ) سرانجام فرماندهان نظامی پیشوایی دینی را به همراه فرماندهی سیاسی بر عهده گرفتند.
 ت) مردم بین‌النهرین معتقد بودند که هر شهر از آن خدایی است.

- (۱) الف - ب (۲) پ - ت (۳) الف - پ (۴) ب - ت

۱۱۱- کدام گزینه از اقدامات سارگن نیست؟

- (۱) حکومت وی سواحل شرقی مدیترانه تا کوه‌های زاگرس را در بر می‌گرفت.
 (۲) حکومتی مبتنی بر قدرت و اختیارات فراوان پادشاه بنیان نهاد.
 (۳) وی سرتاسر بین‌النهرین را تحت فرمان خود درآورد.
 (۴) موجب تبادل بیشتر فرهنگ و تمدن در بین‌النهرین شد.

۱۱۲- قانون‌نامه حمورابی شامل کدام موارد است؟

- (۱) مجموعه‌ای از قوانین مربوط به زراعت، آبیاری، کشتیرانی، خرید و فروش برده، ارث
 (۲) مجازات‌های انواع جرم‌ها و جنایت‌ها و قوانین مربوط به دامداری و کشاورزی
 (۳) قوانین مربوط به آداب شهرنشینی و طبقه‌بندی مقامات حکومتی و اداری
 (۴) مجموعه‌ای از قوانین مربوط به طریقه حکومت‌داری و دامداری و کشاورزی و آبیاری

۱۱۳- گزینه‌های مرتبط با اطلاعات زیر به ترتیب کدام است؟

الف	وی مقام پادشاهی را هدیه‌ای از جانب خداوند به خود می‌پنداشت.
ب	این شهر، دارای موقعیت مناسب سیاسی و جغرافیایی بود.
پ	به گمان برخی از باستان‌شناسان، این قوم مخترع خط بوده‌اند و افسانه گیلگمش از این قوم است.
ت	تمدن بین‌النهرین بر این تمدن، تأثیر بسزایی داشته است.

- (۱) سارگن - بابل - اکدی‌ها - یونان باستان (۲) حمورابی - لاگاش - اکدی‌ها - مصر باستان

- (۳) سارگن - لاگاش - سومری‌ها - مصر باستان (۴) حمورابی - بابل - سومری‌ها - یونان باستان

۱۱۴- نخستین سند قانون‌گذاری جهان از آثار به جای مانده از کدام تمدن باستان است؟

- (۱) اموریان (۲) سومریان (۳) اکدیان (۴) آشوریان

۱۱۵- جریان زندگی و تمدن در مصر به چه چیزی وابسته است و کدام عامل این کشور را از تهاجم‌های خارجی حفظ می‌کرد؟

- (۱) کشاورزی و دامداری - مردمان جنگجوی مصر (۲) رود نیل - حکومت مرکزی قدرتمند
 (۳) رود نیل - موانع طبیعی (۴) فرهنگی غنی - حکومت مرکزی قدرتمند

۱۱۶- کارگزار کل کشور در مصر باستان، مسئولیت کدام امور را بر عهده داشت؟

- (۱) اداری، مالی، قضایی (۲) هنری و فرهنگی (۳) مالی و امور مربوط به کشاورزی (۴) نظامی و قضایی

۱۱۷- هر آن‌چه فرعون انجام می‌داد، تلقی می‌شد و شاید زندگی در سبب شده بود تا مردم مصر، خدایانشان را مهربان‌تر و دوستانه‌تر از خدایان سومری ببینند.

- (۱) عین قانون - کشوری آرام (۲) عین قانون - اطراف نیل (۳) اراده خدایان - کشوری آرام (۴) اراده خدایان - اطراف نیل

۱۱۸- کاهنان مصر پس از مرگ آمن‌هوتب چهارم چه کردند؟

- (۱) پرستش چندخدایی را رایج کردند. (۲) همسرش را به جانشینی وی معرفی کردند.
 (۳) تلاش کردند تا اعتقادات وی ادامه یابد. (۴) مردم مصر را به پرستش خدای یگانه دعوت کردند.

۱۱۹- باور مصریان به زندگی پس از مرگ منجر به چه چیزی شده بود؟

(۱) ساخت اهرام ثلاثه (۲) مومیایی کردن اجساد فراعنه (۳) پرستش خدایان مختلف (۴) آوردن قربانی به معابد

۱۲۰- کدام عامل مردمان مصر را به اطاعت بی چون و چرا از فرمان فرعون‌ها و مأموران او فرامی خواند؟

(۱) صبر و فرمان‌بری آن‌ها (۲) قدرت فرعون (۳) آموزه‌های دینی (۴) رفاه و آسایش نسبی جامعه

۱۲۱- کدام گزینه در مورد ادبیات و هنر مصر درست است؟

(۱) تمدن مصر بیش از هر چیز به خاطر بناهای باستانی به ویژه اهرام ثلاثه شهرت دارد.

(۲) مصریان باستان، با استفاده از نی‌های رود نیل، به نقاشی می پرداختند.

(۳) مصر از منابع طبیعی سنگ آهن و سنگ خارا بهره‌مند بود و معماران مصری از آن‌ها استفاده می کردند.

(۴) مصریان برای ساختن ابزارها، از معادن دوردست، مس و طلا استخراج می نمودند.

۱۲۲- با زوال کدام دولت در بین‌النهرین، اقوام آشوری قدرت یافتند؟

(۱) اکدی‌ها (۲) سومری‌ها (۳) آموری‌ها (۴) بابل جدید

(سراسری ۹۳)

درس هشتم: جنگ جهانی دوم و جهان پس از آن

۱۲۳۰- در ابتدا چه تصویری از پیمان‌های صلح و رسای وجود داشت؟

- (۱) پیمان‌های مذکور نخواهد توانست خیلی از دولت‌ها را راضی کند.
- (۲) آلمانی‌ها با تحقیرآمیز دانستن این پیمان هرگز آن را نخواهند پذیرفت.
- (۳) اروپا و سایر نقاط دنیا در حال ورود به عصری از ثبات، صلح، دوستی و آرامش بین‌المللی هستند.
- (۴) پیمان‌های مذکور مشکلات اقتصادی و سیاسی اروپا را رفع می‌کند.

۱۲۳۱- کدام مورد از مشکلات جامعه ملل نبود؟

- (۱) نداشتن ضمانت اجرایی لازم
- (۲) تهاجم نظامی برخی دولت‌ها به کشورهای دیگر
- (۳) حضور نداشتن برخی کشورها در این نهاد
- (۴) فقدان قدرت کافی

۱۲۳۲- کدام کشورها پس از عضویت در جامعه ملل، از آن خارج شدند؟

- (۱) آمریکا و شوروی
- (۲) آلمان و شوروی
- (۳) آمریکا و آلمان
- (۴) آلمان و ژاپن

۱۲۳۳- کدام گزینه دربارهٔ بحران اقتصادی در فاصلهٔ بین دو جنگ درست است؟

- (۱) یکی از مسائل مهم جهان و اروپا پس از جنگ بزرگ، بازسازی ویرانی‌های ناشی از جنگ بود.
- (۲) برخی کشورها مانند انگلستان با اتکا به صنایع خود توانستند به طور کامل از عهدهٔ مشکلات پس از جنگ برآیند.
- (۳) در پی مشکلات شدید اقتصادی آلمان، اقتصاد جهان نیز به هم ریخت و مشکلات فراوانی به وجود آمد.
- (۴) مسائل و مشکلات اقتصادی تأثیر بسزایی در روی کار آمدن حکومت‌های چن‌دحزبی به خصوص در اروپا داشت.

۱۲۳۴- کدام مورد از دلایل وخامت شرایط اقتصادی آلمان پس از جنگ جهانی اول نیست؟

- (۱) اعطای وام به دیگر کشورها
- (۲) محکومیت به پرداخت غرامت‌های سنگین
- (۳) از دست دادن مستعمرات خود
- (۴) خرابی‌های حاصل از جنگ

۱۲۳۵- دربارهٔ لئون تروتسکی نمی‌توان گفت

- (۱) دبیر کل حزب کمونیست
- (۲) عهده‌دار سمت کمیساریای جنگ
- (۳) مؤثر در انقلاب ۱۹۱۷
- (۴) مؤثر در تأسیس ارتش سرخ

۱۲۳۶- کدام نمودار، روابط علت و معلولی را به درستی نشان نمی‌دهد؟

- (۱) اجرای برنامهٔ صنعتی کردن سریع کشور → افزایش فوق‌العادهٔ تولید نفت و زغال‌سنگ
- (۲) اجرای برنامه‌های مختلف فرهنگی و اقتصادی در روسیه → ایجاد تغییر و تحول چشمگیر در این کشور
- (۳) تحکیم موقعیت سیاسی استالین → قدم گذاشتن وی در مسیر دیکتاتوری
- (۴) خواستهٔ حکومت استالین مبنی بر گسترش مرزها → تسلط بر برخی کشورهای اروپای شرقی

۱۲۳۷- کدام یک از طرح‌ها و اقدامات استالین با اعمال قدرت و خشونت بسیار آغاز شد؟

- (۱) تحکیم موقعیت سیاسی خود
- (۲) اشتراکی کردن مزارع کشاورزی
- (۳) صنعتی کردن سریع کشور
- (۴) گسترش مرزها

۱۲۳۸- اساس برنامهٔ صنعتی استالین بر کدام مورد استوار بود؟

- (۱) تولید سلاح‌های جنگی و صنعتی کردن کشاورزی
- (۲) تولید سلاح‌های جنگی و زغال‌سنگ
- (۳) تولید کالاهای سرمایه‌ای و سلاح‌های جنگی
- (۴) تولید کالاهای مصرفی و استخراج نفت

(کانون فرهنگی آموزش ۹۸)

۱۲۳۹- پادشاه ایتالیا به تشویق چه گروه‌هایی موسولینی را به نخست‌وزیری منصوب کرد؟

- (۱) کارگران کارخانجات و ملی‌گرایان افراطی
- (۲) صاحبان صنایع، زمین‌داران و نظامیان
- (۳) رهبران احزاب و نمایندگان مجلس
- (۴) روزنامه‌نگاران و وسایل ارتباط جمعی

۱۲۴۰- روند به قدرت رسیدن فاشیست‌ها در ایتالیا چگونه بود؟

- (۱) روبه‌رو شدن ایتالیا با مشکلات مختلف پس از جنگ جهانی اول → انتصاب موسولینی به مقام نخست‌وزیری → یکپارچه کردن قدرت توسط موسولینی
- (۲) کاهش تورم و پایان اعتصاب‌ها در ایتالیا → یکپارچه کردن قدرت توسط موسولینی → انتصاب موسولینی به مقام نخست‌وزیری → تجاوز نظامی ایتالیا به اتیوپی
- (۳) روبه‌رو شدن ایتالیا با مشکلات مختلف پس از جنگ جهانی اول → کاهش تورم و پایان اعتصاب‌ها در ایتالیا → انتصاب موسولینی به مقام نخست‌وزیری → تجاوز نظامی ایتالیا به اتیوپی
- (۴) تجاوز نظامی ایتالیا به اتیوپی → یکپارچه کردن قدرت توسط موسولینی → کاهش تورم و پایان اعتصاب‌ها در ایتالیا → انتصاب موسولینی به مقام نخست‌وزیری

۱۲۴۱- موسولینی با چه روشی بسیاری از مردم ایتالیا را شیفتهٔ خود کرد؟

- (۱) به کمک شگردهای تبلیغاتی گوناگون
- (۲) با جلب حمایت صاحبان صنایع، زمین‌داران و نظامیان
- (۳) با استفاده از یک سازمان امنیتی و پلیسی
- (۴) با عمل کردن به وعده‌هایش

۱۲۴۲- کدام گزینه دربارهٔ هیتلر در آلمان نادرست است؟

- (۱) هیتلر در شرایطی که بسیاری از آلمان‌ها از حکومت جمهوری‌شان ناراضی بودند، ظهور کرد.
- (۲) هیتلر با شور و حرارت بسیار مشکلات آلمان را به همراه راه‌حل‌های آن‌ها توضیح می‌داد.
- (۳) هیتلر پس از موفقیت نازی‌ها در انتخابات مجلس، صدراعظم شد.
- (۴) هیتلر با قبضهٔ کامل قدرت، نظام دیکتاتوری تک‌حزبی را در کشور برقرار کرد و خود را دوچه خواند.

۱۲۴۳- کدام یک از موارد زیر از حامیان هیتلر برای رسیدن به صدراعظمی آلمان نبود؟

- (۱) افسران ارتش
- (۲) گشتاپو
- (۳) صاحبان صنایع
- (۴) اشراف زمین‌دار

۱۲۴۴- کدام مورد از اقدامات هیتلر و نازی‌ها پس از به دست گرفتن زمام امور و لغو قرارداد ورسای نیست؟

- (۱) تحت نظارت درآوردن کامل مردم
- (۲) گسترش سریع ارتش و تشکیلات نظامی
- (۳) ساخت شبکهٔ وسیعی از جاده‌ها و راه‌آهن
- (۴) بستن پیمان‌های دو و چندجانبه با برخی کشورها

۱۲۴۵- پیمان عدم تجاوز پیش از جنگ جهانی دوم میان کدام دو رهبر سیاسی امضا شد؟

(۱) موسولینی - هیتلر (۲) موسولینی - استالین (۳) استالین - هیتلر (۴) موسولینی - موتسو هیتو

۱۲۴۶- هر یک از موارد: «فضای حیاتی / تسلط بر دریای مدیترانه» به ترتیب مربوط به کدام یک است؟

(۱) موسولینی - موسولینی (۲) هیتلر - هیتلر (۳) هیتلر - موسولینی (۴) موسولینی - هیتلر

۱۲۴۷- انقلاب مجی در چه زمانی آغاز شد و کدام مورد انگیزه و جسارت ژاپنی‌ها را برای حمله به دیگر کشورها تقویت کرد؟

(۱) نیمه دوم قرن ۱۹ - پیروزی بر روسیه (۲) نیمه دوم قرن ۱۹ - به قدرت رسیدن نظامیان در ژاپن

(۳) ابتدای سده ۲۰ - پیروزی بر روسیه (۴) ابتدای سده ۲۰ - به قدرت رسیدن نظامیان در ژاپن

۱۲۴۸- در متن زیر چند غلط وجود دارد؟

«ژاپن پس از جنگ جهانی اول در مقایسه با انگلستان، روسیه و آلمان زیان عمده‌ای متحمل نشد و اقتصادش هم چنان شکوفا بود. از آن جا که اقتصاد ژاپن وابسته به واردات مواد خام بود، رشد اقتصادی این کشور ارتباط تنگاتنگی با قدرت نظامی و دریانوردی داشت.»

(۱) صفر (۲) یک (۳) دو (۴) سه

۱۲۴۹- پاسخ هر یک از موارد زیر که مربوط به شروع و گسترش جنگ جهانی دوم می‌باشند، در کدام گزینه یافت می‌شوند؟

الف) نیمه شرقی لهستان توسط این کشور اشغال شد. ب) ایتالیا با حمله به این منطقه وارد جنگ شد.

پ) نیروهای محور کشورهای این منطقه را اشغال کردند. ت) هیتلر پس از این رویداد، از انگلیسی‌ها خواست که تسلیم شوند.

(۱) شوروی - فرانسه - شبه جزیره بالکان - فتح پاریس (۲) شوروی - شمال آفریقا - شبه جزیره بالکان - تسخیر نروژ، بلژیک و هلند

(۳) آلمان - فرانسه - اروپای غربی - تسخیر نروژ، بلژیک و هلند (۴) آلمان - شمال آفریقا - اروپای غربی - فتح پاریس

۱۲۵۰- ارتش آلمان در اول سپتامبر ۱۹۳۹ م با حمله برق‌آسا به لهستان، کدام قسمت این کشور را تصرف کرد و ایتالیا با حمله به کدام کشور وارد جنگ شد؟

(۱) نیمه غربی - فرانسه (۲) نیمه شرقی - انگلستان (کانون فرهنگی آموزش ۹۸)

(۳) نیمه غربی - انگلستان (۴) نیمه شرقی - فرانسه

۱۲۵۱- کدام عامل سبب شد تا ارتش نازی با نادیده گرفتن پیمان عدم تجاوز به شوروی، برق‌آسا به خاک این کشور هجوم برد؟

(۱) دورزدن نیروهای متفقین (۲) استفاده از منابع و ثروت شوروی

(۳) تسلط کامل بر شرق اروپا (۴) بن بست جنگ با انگلستان در جبهه غرب

۱۲۵۲- پایداری روس‌ها و انگلیسی‌ها به ترتیب موجب شد تا

(۱) ارتش هیتلر از حالت تهاجمی خارج شود - ضربه سنگینی به آلمان وارد شود

(۲) ضربه سنگینی به آلمان وارد شود - ارتش هیتلر از حالت تهاجمی خارج شود

(۳) ارتش هیتلر از حالت تهاجمی خارج شود - هیتلر موضع دفاعی بگیرد

(۴) ضربه سنگینی به آلمان وارد شود - هیتلر جبهه دیگری در شرق بگشاید

۱۲۵۳- کدام عامل باعث شد تا ژاپنی‌ها به ناوگان آمریکا در پل هاربر، واقع در اقیانوس آرام یورش برند؟

(۱) کمک‌های مالی تدارکاتی و تجهیزاتی آمریکا به دولت‌های محور

(۲) ورود آمریکا به جنگ و تغییر اوضاع جنگ به سمت نیروهای متفقین

(۳) واقع بین نبودن ژاپنی‌ها پس از پیروزی‌های پیاپی در شرق و جنوب شرقی آسیا

(۴) تصرف بسیاری از سرزمین‌ها و جزایر در شرق و جنوب شرقی آسیا توسط ژاپن

۱۲۵۴- در دادگاه نورنبرگ چه کسانی محاکمه و مجازات شدند؟

(۱) فرماندهان و سربازان نازی (۲) نیروهای دول محور (۳) نازی‌ها و فاشیست‌ها (۴) فرماندهان و سران حکومت نازی

۱۲۵۵- جنگ جهانی دوم با کدام حادثه به پایان رسید؟

(۱) بمباران اتمی هیروشیما و ناگاساکی (۲) برپایی دادگاه نورنبرگ

(۳) خودکشی هیتلر (۴) ورود نیروهای متفقین به برلین

۱۲۵۶- کدام گزاره‌ها درباره ایران در جنگ جهانی دوم درست است؟

الف) در آن زمان ایران روابط سیاسی گسترده‌ای با آلمان داشت و تعداد زیادی از کارشناسان آلمانی در ایران بودند.

ب) تلاش‌های انگلیس برای جلوگیری از دادوستد آلمان با کشورهای بی‌طرف، باعث شد ایران از طریق شوروی به تجارت با آلمان ادامه دهد.

پ) با حمله هیتلر به شوروی، معادله جهانی به زبان ایران به هم ریخت و دوباره شوروی و انگلیس علیه ایران متحد شدند.

ت) پس از اشغال ایران، رضاشاه به نفع پسرش، وادار به کناره‌گیری شد و به جنوب شرقی هند تبعید گردید.

(۱) الف - ب (۲) ب - ت (۳) الف - ت (۴) ب - پ

۱۲۵۷- کدام یک از علل هجوم ارتش‌های شوروی و انگلستان به ایران در زمان جنگ جهانی دوم می‌باشد؟

(۱) اهمیت حیاتی حفاظت از منابع نفت باکو برای آن‌ها

(۲) اعتراض حکومت رضاشاه به انگلستان برای ممانعت انگلستان از دادوستد ایران با آلمان

(۳) مناسب بودن موقعیت ایران برای رساندن کمک‌های متفقین به شوروی

(۴) حضور تعداد زیادی از کارشناسان و تکنسین‌های آلمانی در ایران

۱۲۵۸- حکومت رضاشاه در زمان جنگ جهانی دوم به کدام درخواست روسیه و انگلستان توجهی نکرد؟

(۱) عدم دادوستد با آلمان

(۳) واگذاری سلطنت به محمدرضا پهلوی

۱۲۵۹- پس از اشغال ایران توسط نیروهای متفقین،

(۱) خاک کشورمان تا ۱۰ سال در اختیار متفقین ماند

(۲) رضاشاه به نفع پسرش، محمدرضا، وادار به کناره‌گیری از سلطنت شد

(۳) ارتش ایران به خدمت متفقین درآمد

(۴) ارتش ایران پس از چند ماه آنان را بیرون راند

۱۲۶۰- کدام مورد از آثار توافق‌های میان سران متفقین (آمریکا، انگلستان و شوروی) نیست؟

(۱) شوروی تسلط سیاسی - نظامی خود را بر اروپای شرقی اعمال کرد.

(۲) آلمان به دو بخش شرقی و غربی تقسیم شد.

(۳) روس‌ها نیمه شرقی و آمریکا و انگلستان نیمه غربی آلمان را تحت سلطه خود گرفتند.

(۴) نمایندگان ۵۰ کشور در شهر سان‌فرانسیسکو آمریکا گرد هم آمدند.

۱۲۶۱- کدام گزینه به مسئولیت سازمان جهانی با عنوان سازمان ملل متحد اشاره دارد؟

(۱) کمک به حل و فصل اختلافات کشورها

(۲) تأمین امنیت کشورها

(۳) جلوگیری از دشمنی و جنگ میان دولت‌ها

(۴) صلح و همکاری میان کشورها

۱۲۶۲- کدام عامل سبب شده بود تا اتحاد و همکاری میان شوروی و قدرت‌های متفق در جنگ جهانی دوم شکل بگیرد؟

(۱) اتحادها و پیمان‌های سیاسی و نظامی

(۲) ضرورت مقابله با دشمن مشترک

(۳) پایبندی به اصول کمونیست

(۴) قدرت سیاسی، اقتصادی و نظامی فزاینده آمریکا

۱۲۶۳- در دوران جنگ سرد آمریکا و شوروی از طرق مختلفی به رویارویی با یکدیگر پرداختند، به جز

(۱) برخورد نظامی مستقیم با یکدیگر

(۲) برقراری پیمان‌های سیاسی و نظامی

(۳) جنگ تبلیغاتی شدید

(۴) مسابقه‌های تسلیحاتی و علمی

۱۲۶۴- کدام گزینه درباره تحولات شرق آسیا پس از جنگ جهانی دوم نادرست است؟

(۱) قانون اساسی جدید ژاپن، دموکراسی را تقویت و قدرت سیاسی را از اختیار امپراتور و فرماندهان نظامی خارج کرد.

(۲) تولید صنعتی ژاپن در سال ۱۹۵۳ میلادی به میزان تولید سال‌های آغازین جنگ جهانی دوم رسید.

(۳) پس از شکست و تسلیم ژاپن، جنگ داخلی در چین میان ملی‌گرایان و کمونیست‌ها شکل گرفت.

(۴) حکومت و حزب کمونیست چین علی‌رغم داشتن رابطه دوستانه با حکومت و حزب کمونیست شوروی، همواره سیاست مستقلی داشته است.

۱۲۶۵- تصویر مقابل متعلق به چه کسی است؟

(۱) رهبر ملی‌گرایان چین

(۲) بنیان‌گذار جمهوری خلق چین

(۳) امپراتور ژاپن در جنگ جهانی دوم

(۴) فرمانده ارتش ژاپن

۱۲۶۶- در هندوستان حزب کنگره ملی به رهبری مهاتما گاندی توانست این کشور را از استعمار برهاند و مردم الجزایر پس از سال‌ها مبارزه

سخت، بر استعمار پیروز شدند.

(۱) انگلستان - فرانسه

(۲) فرانسه - انگلستان

(۳) انگلستان - آمریکا

(۴) آمریکا - انگلستان

۱۲۶۷- پس از کدام مورد دولت صهیونیستی اسرائیل شکل گرفت؟

(۱) صدور اعلامیه بالفور

(۲) تصویب پیشنهاد تقسیم فلسطین توسط سازمان ملل

(۳) پیروزی اسرائیل بر کشورهای عرب

(۴) خرید و تصرف زمین‌های وسیع توسط یهودیان مهاجر

۱۲۶۸- یاسر عرفات بود.

(۱) نخستین سازش‌کننده با اسرائیل

(۲) رئیس سازمان آزادی‌بخش فلسطین

(۳) رئیس‌جمهور مصر

(۴) رئیس‌جمهور فلسطین

- ۱۲۶۹- در جریان کدام کنفرانس، نمایندگان و سران کشورهای متفق با تسلیم آلمان و شکست ژاپن در جنگ، اساس‌نامه منشور ملل متحد را تصویب کردند؟
- (۱) تهران (۲) یالت (۳) سان‌فرانسیسکو (۴) پوتسدام (فارج از کشور ۸۵)
- ۱۲۷۰- پس از واگذاری قیمومیت سرزمین فلسطین به وسیله جامعه ملل به کدام دولت، راه مهاجرت یهودیان و تشکیل دولت یهود را در موقعیت مناسب فراهم شد؟
- (۱) ایتالیا (۲) آمریکا (۳) فرانسه (۴) انگلستان (فارج از کشور ۸۷ با کمی تغییر)

۱۶۲۸- کدام یک از اقدامات رضاشاه در جنگ جهانی دوم به نفع متفقین بود؟

- (۱) اسکان عشایر (۲) احداث خط آهن سراسری (۳) ایجاد ارتش منظم (۴) اشاعه فرهنگ غربی

۱۶۲۹- هدف انگلیسی‌ها از تقویت کشور آلمان بعد از جنگ جهانی اول چه بود؟

- (۱) از آلمانی‌ها امتیازات اقتصادی دریافت کنند. (۲) مانع از افتادن آلمانی‌ها به دام کمونیسم شوند.
(۳) آلمان را تحت استعمار خود درآورند. (۴) از آمریکا در کمک به کشورهای اروپایی پیشی بگیرند.

۱۶۳۰- در پی بحران و رکود اقتصادی آمریکا در سال‌های ۱۹۲۹ تا ۱۹۳۲،

- (۱) اقتصاد جهان به هم ریخت (۲) اقتصاد کشورهای اروپایی رشد زیادی کرد
(۳) جنگ جهانی دوم آغاز شد (۴) حکومت‌های دیکتاتوری در اروپا از بین رفتند

۱۶۳۱- در رابطه با هیتلر نمی‌توان گفت

- (۱) پس از موفقیت نازی‌ها در انتخابات مجلس، صدر اعظم آلمان شد
(۲) عقیده داشت که آلمان برای به دست آوردن فضای حیاتی، باید سرزمین‌هایی را در اروپا فتح کند
(۳) پیش از جنگ جهانی دوم به اتیوپی حمله کرد
(۴) نظام دیکتاتوری تک‌حزبی در کشور برقرار کرد و خود را پیشوا خواند

۱۶۳۲- پس از کدام رویداد، آمریکا رسماً در جنگ جهانی دوم به نفع متفقین وارد جنگ شد؟

- (۱) نزدیک شدن ارتش آلمان به مسکو
(۲) حمله آلمانی‌ها به زیردریایی‌های آمریکا
(۳) حملات هوایی ارتش نازی به انگلستان
(۴) یورش ژاپنی‌ها به ناوگان آمریکا در پل هاربر

۱۶۳۳- پیمان‌های ناتو و ورشو پس از جنگ جهانی شکل گرفتند و نام دیگر آتلانتیک شمالی است.

- (۱) دوم - اولی
(۲) اولی - دومی
(۳) دوم - دومی
(۴) اول - اولی

۱۶۳۴- دوره مجلس شورای ملی به پیشنهاد دکتر مصدق طرحی را به تصویب رساندند که دولت را از مذاکره و انعقاد قرارداد با کشورهای

خارجی در خصوص نفت ایران بدون تأیید و تصویب مجلس منع می‌کرد. این مصوبه در حکم اتخاذ سیاست بود.

- (۱) چهاردهم - منفی
(۲) پانزدهم - منفی
(۳) چهاردهم - مثبت
(۴) پانزدهم - مثبت

۱۶۳۵- دولت دکتر مصدق چگونه قانون ملی‌شدن صنعت نفت را اجرایی کرد؟

- (۱) روابط سیاسی خود را با لندن قطع کرد.
(۲) هیئتی را به ریاست مهندس بازرگان به خوزستان فرستاد.
(۳) به دیوان بین‌المللی لاهه شکایت کرد.
(۴) شرکت نفت ایران و انگلیس را منحل کرد.

۱۶۳۶- پس از موفقیت کودتای ۲۸ مرداد چه کسی نخست‌وزیر شد و قرارداد نفتی پس از این کودتا به چه صورتی منعقد شد؟

- (۱) زاهدی - تولید و فروش نفت ایران به کنسرسیومی از شرکت‌های نفتی چهار کشور واگذار شد.
(۲) رزم‌آرا - تولید و فروش نفت ایران به کنسرسیومی از شرکت‌های نفتی چهار کشور واگذار شد.
(۳) زاهدی - نفت ایران به مدت ۲۵ سال در اختیار کشورهای آمریکا و انگلیس قرار گرفت.
(۴) رزم‌آرا - نفت ایران به مدت ۲۵ سال در اختیار کشورهای آمریکا و انگلیس قرار گرفت.

۱۶۳۷- در ادامه اجرای اصلاحات در دوره پهلوی، اصول شش‌گانه‌ای را با عنوان مطرح کرد و آن را به تصویب دولت رساند.

- (۱) اسدالله علم - انجمن‌های ایالتی و ولایتی
(۲) محمدرضاشاه - انجمن‌های ایالتی و ولایتی
(۳) اسدالله علم - انقلاب سفید
(۴) محمدرضاشاه - انقلاب سفید

۱۶۳۸- کدام گروه از همان ابتدا با الهام از افکار مارکسیستی به مبارزه مسلحانه با رژیم پهلوی روی آوردند؟

- (۱) سازمان مجاهدین خلق
(۲) هیئت‌های مؤتلفه اسلامی
(۳) سازمان چریک‌های فدایی خلق
(۴) حزب ملل اسلامی

۱۶۳۹- شاه پس از تصمیم به خروج از ایران، چه کسی را نخست‌وزیر خود کرد؟

- (۱) امیرعباس هویدا
(۲) شاپور بختیار
(۳) جمشید آموزگار
(۴) اسدالله علم

۱۶۴۰- پس از استعفای دولت مهندس بازرگان، کدام ارگان اداره کشور و تکمیل روند استقرار نظام سیاسی را عهده‌دار شد؟

- (۱) مجلس شورای اسلامی
(۲) مجلس خبرگان قانون اساسی
(۳) امام خمینی (ره)
(۴) شورای انقلاب

۱۶۴۱- عملیات مروارید چه نتیجه‌ای در بر داشت؟

- (۱) نابودی نیروی دریایی صدام
(۲) آزادسازی بخش‌هایی از خوزستان
(۳) تصرف بندر فاو عراق
(۴) نابودی نیروی هوایی صدام

۱۶۴۲- صدام پس از در نامه‌ای به هاشمی رفسنجانی، قرارداد الجزایر را بار دیگر به رسمیت شمرد.

- (۱) قطعنامه ۵۹۸ شورای امنیت
(۲) آزادکردن آزادگان از اسارت
(۳) دو سال مذاکره میان وزرای خارجه ایران و عراق
(۴) معرفی شدنش به عنوان متجاوز جنگی توسط سازمان ملل متحد

در اواخر دوره گردآوری خوراک، توانایی بشر در سخن گفتن و اندیشیدن تکامل یافت و به حدی رسید که هنر نقاشی را برای نشان دادن احساس و اندیشه خود به کار گرفت.

۹۴- گزینه «۴» به تدریج تا اواخر دوره گردآوری خوراک، توانایی بشر در سخن گفتن و اندیشیدن تکامل یافت و به حدی رسید که هنر نقاشی را برای نشان دادن احساس و اندیشه خود به کار گرفت.

۹۵- گزینه «۴» انسان‌های نخستین در آغاز، قادر به حرف زدن نبودند، اما برای این که بتوانند به صورت گروهی به شکار بروند، باید به گونه‌ای با هم ارتباط برقرار می‌کردند.

۹۶- گزینه «۱» مطالعه وضعیت دین و اعتقادات مردمان دوره گردآوری خوراک، به دلیل فقدان شواهد و مدارک بسیار دشوار است. امروزه باستان‌شناسان می‌کوشند از طریق بررسی اعتقادات جوامع شکارگر کنونی، مانند بومیان استرالیا و قبیله‌های سرخ‌پوست آمریکای جنوبی، به اعتقادات دینی انسان‌های نخستین پی ببرند.

۹۷- گزینه «۱» اعتقادات انسان‌های اولیه با مشکلات و مخاطرات زندگی آنان مانند بیماری، مرگ، سیل، خشکسالی و ... ارتباط داشته است.

۹۸- گزینه «۴» باستان‌شناسان درباره تقدم کشاورزی بر اهلی کردن حیوانات و یا بالعکس، نظریات متفاوت دارند.

۹۹- گزینه «۲» از آن جایی که زنان مسئولیت گردآوری دانه‌های گیاهان را بر عهده داشتند، به احتمال زیاد، کشت دانه توسط آنان شروع شده باشد.

۱۰۰- گزینه «۲» کاوش‌های باستان‌شناسی اخیر، بیشتر نگاه‌ها را متوجه مناطق کوهپایه‌ای زاگرس در غرب ایران، به عنوان خاستگاه دیرینه کشاورزی کرده است.

۱۰۱- گزینه «۴» در فاصله ۱۲۰۰۰ تا ۷۰۰۰ سال پیش از میلاد (عصر نوسنگی) کشت غلات در بیشتر نقاط جهان رواج یافت. تصویر داده شده در صورت سؤال بقایای دانه غلات کشف‌شده از چغاگلان را نشان می‌دهد.

۱۰۲- گزینه «۳» ابداع چرخ و سفال و تولید پارچه مربوط به عصر نوسنگی می‌شود و به قبل از ابداع کشاورزی بازمی‌گردد.

۱۰۳- گزینه «۴» ابداع کشاورزی، رویدادی مهم و سرنوشت‌ساز در زندگی انسان به شمار می‌رود. برخی از باستان‌شناسان از این پدیده با عنوان انقلاب کشاورزی یاد می‌کنند و اهمیت و تأثیر آن را در تاریخ بشر همچون انقلاب صنعتی در قرن ۱۸م می‌دانند.

۱۰۴- گزینه «۱» سؤال از نمودار صفحه ۳۴ کتاب درسی طرح شده است. کشاورزی و دامداری ← یکجانشینی و به وجود آمدن روستاها ← تولید مازاد بر نیاز ← تخصصی شدن کارها ← شکل‌گیری تجارت ← شکل‌گیری شهرها و تأسیس تمدن

۱۰۵- گزینه «۳» در نتیجه تولید مازاد بر نیاز، دادوستد میان روستاهای دور و نزدیک به تدریج آغاز شد. رونق دادوستد، زمینه آشنایی مردم مناطق مختلف را با آداب و رسوم، مهارت‌ها و اندیشه‌های یکدیگر فراهم آورد.

۱۰۶- گزینه «۲» بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه (۱): رودهای دجله و فرات از مناطق کوهستانی ترکیه و ارمنستان سرچشمه می‌گیرند / گزینه (۳): رودهای دجله و فرات با پیوستن به کارون در نزدیکی بندر خرمشهر،

۸۵- گزینه «۱» باستان‌شناسان مراحل زندگی انسان‌های پیش از تاریخ را براساس نوع اقتصاد معیشتی و ابزارهای متناسب با آن به دوره گردآوری خوراک و دوره تولید خوراک تقسیم کرده‌اند.

۸۶- گزینه «۲» دوره پیش از تاریخ از ظهور انسان آغاز می‌شود و تا اختراع خط در پنج هزار سال پیش ادامه می‌یابد و پس از آن دوران تاریخی شروع می‌شود. آگاهی ما از دوره پیش از تاریخ، متکی بر کاوش‌های باستان‌شناسی است.

۸۷- گزینه «۳» در دوره گردآوری خوراک، مردان در دسته‌های کوچک به شکار می‌رفتند و زنان به جمع‌آوری بقایای خوردنی گیاهان و میوه درختان می‌پرداختند.

۸۸- گزینه «۱» یکی از اتفاقات مهم دوران پیش از تاریخ، افروختن آتش و به کار گرفتن آن بود. این اتفاق تأثیر بسزایی بر زندگی انسان و ارتباط او با محیط گذاشت.

۸۹- گزینه «۳» دوره نوسنگی که با تحولاتی همچون آغاز اهلی کردن حیوانات - کشاورزی و ساخت ظروف همراه بود. (فاصله ۱۲۰۰۰ تا ۷۰۰۰ سال پیش) کشف آتش نیز در دوره پارینه‌سنگی اتفاق افتاد.

۹۰- گزینه «۱» تمامی موارد درست هستند.

۹۱- گزینه «۳» شواهد باستان‌شناسی دلالت بر آن دارد که نخستین انسان‌واره‌ها حدود چهار میلیون سال پیش در علفزارهای آفریقا می‌زیستند و بعدها گروه‌هایی از آنان به اروپا و آسیا کوچ کردند.

۹۲- گزینه «۲» سنگ، اصلی‌ترین ماده‌ای بود که انسان‌های نخستین از آن برای ساختن ابزار استفاده می‌کردند.

۹۳- گزینه «۳» افروختن آتش و به کار گرفتن آن، یکی از اتفاقات مهم دوران پیش از تاریخ بود.

اروند رود را تشکیل می‌دهند. / گزینه (۴): نخستین مراکز تمدنی در این مناطق شکل گرفته اما در مورد این که نخستین تمدن در کجا شکل گرفته کتاب نظری ندارد.

۱۰۷- گزینه «۴» کاوش‌های باستان‌شناسی در کشور عراق کنونی و جلگه خوزستان ایران نشان می‌دهد که نخستین مراکز تمدنی در حدود ۳۵۰۰ سال قبل از میلاد در این مناطق شکل گرفته است. (۳۵۰۰ + ۲۰۰۰ = ۵۵۰۰)

۱۰۸- گزینه «۱» از آنجایی که در بین‌النهرین به دلیل کمبود بارندگی، امکان کشت دیم وجود نداشت، ساکنان این منطقه با حفر آبراه‌ها و آبگیرهای متعدد، زمین‌های وسیعی را در اطراف رودهای دجله و فرات به زیر کشت بردند.

۱۰۹- گزینه «۳» هر یک از شهرهای سومر به همراه روستاهای پیرامون خود، دارای حکومتی مستقل بودند که به آن‌ها دولت - شهر یا کشور - شهر گفته می‌شود.

نکته هر دولت - شهر = یک شهر و چندین روستا

۱۱۰- گزینه «۴» بررسی عبارات نادرست: گزینه (۱): سومریان معتقد بودند که خدایان، انسان‌ها را برای خدمت به خود آفریده‌اند. / گزینه (۳): در سومر و بین‌النهرین فرماندهان نظامی هیچ وقت پیشوایی دینی را بر عهده نداشتند، اما توانستند بعد از مدتی فرماندهی سیاسی را از کاهنان بگیرند.

۱۱۱- گزینه «۲» شیوه حکومتی که **حمورابی** بنیان نهاد، مبتنی بر قدرت و اختیارات فراوان پادشاه و اطاعت کامل حاکمان ولایات از او بود.

۱۱۲- گزینه «۱» قانون‌نامه حمورابی، شامل مجموعه‌ای از قوانین مربوط به زراعت، آبیاری، کشتیرانی، خرید و فروش برده، ارث، ازدواج و مجازات‌های انواع جرم‌ها و جنایت‌ها است.

۱۱۳- گزینه «۴» حمورابی مقام پادشاهی را هدیه‌ای از جانب خداوند به خود می‌پنداشت. شهر بابل، پایتخت اموری‌ها به واسطه داشتن موقعیت مناسب سیاسی و جغرافیایی، به یکی از مراکز بزرگ تجارت بین‌المللی در جهان باستان تبدیل شد.

نکته اور، اوروک، لاگاش و کیش از جمله مهم‌ترین شهرهای سومر به شمار می‌رفتند.

به گمان برخی از باستان‌شناسان، سومریان مخترع خط بوده‌اند و نخستین نوشته‌های جهان متعلق به آنان است. بعضی از این لوح‌ها حاوی آثار ادبی بلند، مانند افسانه گیلگمش است. تمدن بین‌النهرین بر تمدن‌های پس از خود، از جمله تمدن ایران در زمان هخامنشیان و نیز تمدن یونان باستان، تأثیر بسزایی داشت.

۱۱۴- گزینه «۱» نخستین سند قانون‌گذاری در جهان متعلق به حمورابی است که حاکم اموریان (بابل قدیم) بوده است.

۱۱۵- گزینه «۳» در مصر، جریان زندگی و تمدن به رود پرآب و طویل نیل وابسته بود. موانع خارجی مانند صحرای گرم در شرق و غرب، دریای مدیترانه در شمال و صخره‌های شمالی، این کشور را از تهاجم‌های خارجی حفظ می‌کرد.

۱۱۶- گزینه «۱» فرعون‌ها برای اداره امور کشور، از وزیر یا شخصی با عنوان کارگزار کل کشور استفاده می‌کردند که مسئولیت اداره امور اداری، مالی و قضایی را بر عهده داشت.

۱۱۷- گزینه «۴» آن چه فرعون انجام می‌داد، اراده خدایان تلقی می‌شد و آن چه می‌گفت از زبان یکی از خدایان بود و فرمان‌های او می‌بایست بی چون و چرا اجرا شود. مردم مصر، خدایانشان را مهربان‌تر و دوستانه‌تر از خدایان سومری می‌پنداشتند. شاید به این سبب که زندگی در اطراف نیل آسان‌تر و مطبوع‌تر از زندگی در کناره‌های دجله و فرات بود.

۱۱۸- گزینه «۱» یکی از فرعون‌های دوره جدید به نام آمن‌هوتب چهارم کوشید که یگانه‌پرستی را در شکل پرستش خدای خورشید در مصر ترویج نماید؛ اما پس از مرگ او، کاهنان که نقش مهمی در فرهنگ مصر داشتند؛ دوباره پرستش چندخدایی را رایج کردند.

۱۱۹- گزینه «۲» مصریان به زندگی پس از مرگ باور داشتند و معتقد بودند که روح پس از مرگ مدتی سرگردان می‌ماند و سپس به جسم انسان بازمی‌گردد. به همین دلیل، اجساد فرعون‌ها را برای جلوگیری از فاسدشدن جسم، مومیایی می‌کردند.

۱۲۰- گزینه «۳» آموزه‌های دینی، آنان را به اطاعت بی‌چون و چرا از فرمان فرعون‌ها و مأموران او فرا می‌خواند.

۱۲۱- گزینه «۴» بررسی عبارات نادرست: گزینه (۱): تمدن مصر بیش از هر چیز به خاطر بناهای باستانی مانند اهرام، معابد، کاخ‌ها و نیز آثار هنری به ویژه مجسمه‌سازی شهرت دارد. / گزینه (۲): مصریان با استفاده از نی، کاغذی به نام پاپیروس ابداع کردند. / گزینه (۳): مصر از منابع طبیعی سنگ آهک و سنگ خارا بهره‌مند بود و معماران مصری برای ساختن هرم‌ها و دیگر بناها از آن‌ها استفاده می‌کردند.

۱۲۲- گزینه «۳» پس از آن که حکومت بابل قدیم، دچار ضعف و زوال شد، آشوریان که قومی جنگجو در شمال بین‌النهرین بودند، به قدرت رسیدند.

نکته اقوام آموری سلسله‌ای تأسیس کردند که به بابل قدیم معروف شد.

۱۲۴۲- گزینه «۴» هیتلر خود را پیشوا خواند.

● دوه لقب موسولینی بود!

۱۲۴۳- گزینه «۲» این سازمان پس از به قدرت رسیدن هیتلر، مسئول تأمین امنیت داخلی بود.

۱۲۴۴- گزینه «۱» این مورد از اقدامات موسولینی است.

۱۲۴۵- گزینه «۳» پیمان عدم تجاوز میان شوروی و آلمان امضا شد.

۱۲۴۶- گزینه «۳» هیتلر عقیده داشت که آلمان برای به دست آوردن فضای حیاتی، باید سرزمین‌هایی را در اروپا فتح کند. موسولینی سودای احیای دوباره امپراتوری روم باستان و تسلط بر دریای مدیترانه و شمال آفریقا را در سر می‌پروراند.

۱۲۴۷- گزینه «۱» ژاپنی‌ها در نیمه دوم قرن ۱۹ میلادی با عزم و اراده‌ای محکم به اصلاحات اساسی و اخذ تمدن جدید غربی اقدام کردند. این دوره به انقلاب میجی معروف گردید. پیروزی این کشور بر امپراتوری قدرتمند روسیه، انگیزه و جسارت ژاپنی‌ها را برای حمله به دیگر کشورها تقویت کرد.

۱۲۴۸- گزینه «۳» ژاپن در جنگ جهانی اول به اتفاق مثلث پیوست، اما در مقایسه با انگلستان، فرانسه و آلمان زبان عمده‌ای متحمل نشد و اقتصادش در سال‌های پس از جنگ هم‌چنان شکوفا بود. از آن‌جا که اقتصاد ژاپن وابسته به واردات مواد خام بود، رشد صنعتی این کشور با قدرت نظامی و دریانوردی ارتباط تنگاتنگی داشت.

۱۲۴۹- گزینه «۱» شوروی طبق توافق قبلی با آلمان، بخش شرقی لهستان را اشغال کرد. ایتالیا با حمله به فرانسه وارد جنگ شد. نیروهای محور، کشورهای شبه‌جزیره بالکان و اروپای شرقی را اشغال کردند. هیتلر پس از فتح پاریس، از انگلیسی‌ها خواست که تسلیم شوند.

۱۲۵۰- گزینه «۱» در اول سپتامبر ۱۹۳۹ م، ارتش آلمان برق‌آسا به لهستان یورش برد و نیمه غربی این کشور را تصرف کرد. ایتالیا با حمله به فرانسه وارد جنگ شد.

۱۲۵۱- گزینه «۴» بن‌بست جنگ با انگلستان در جبهه غرب، هیتلر را واداشت که جبهه دیگری در شرق بگشاید.

۱۲۵۲- گزینه «۱» در نتیجه ایستادگی روس‌ها، ارتش هیتلر از حالت تهاجمی خارج شد و موضع دفاعی گرفت. انگلیسی‌ها در مقابل حملات آلمانی‌ها سخت پایداری کردند و ضربه سنگینی به آن کشور زدند.

۱۲۵۳- گزینه «۳» ژاپنی‌ها سرمست از پیروزی‌های خود در شرق و جنوب شرقی آسیا، جسورانه به ناوگان ایالات متحده آمریکا در پل‌هایبر واقع در اقیانوس آرام نیز یورش بردند و ضربه سختی به آن زدند.

۱۲۵۴- گزینه «۴» تعدادی از فرماندهان و سران حکومت نازی در دادگاه نورنبرگ به عنوان جنایتکار جنگی محاکمه و مجازات شدند.

۱۲۵۵- گزینه «۱» هواپیماهای آمریکایی دو شهر هیروشیما و ناگاساکی ژاپن را با بمب‌های اتمی ویران کردند و جنگ جهانی دوم با این حادثه وحشتناک به پایان رسید.

۱۲۵۶- گزینه «۴» بررسی عبارات نادرست: الف) در آن زمان ایران روابط بازرگانی گسترده‌ای با آلمان داشت. ب) رضاشاه به جزیره مورس در جنوب غربی اقیانوس هند تبعید گردید.

۱۲۵۷- گزینه «۳» خاک ایران مناسب‌ترین مسیر برای رساندن کمک‌های تسلیحاتی و تدارکاتی متفقین به نیروهای شوروی بود.

۱۲۳۰- گزینه «۳» پس از پایان جنگ جهانی اول و امضای پیمان‌های صلح ورسای، چنین به نظر می‌رسید که اروپا و سایر نقاط دنیا در حال ورود به عصری از ثبات، صلح، دوستی و آرامش بین‌المللی هستند.

۱۲۳۱- گزینه «۲» ناتوانی جامعه ملل در برخورد با کشورهای مهاجم از مشکلات جامعه ملل بود.

۱۲۳۲- گزینه «۴» آلمان و ژاپن پس از عضویت در جامعه ملل از آن خارج شدند.

● آمریکا و شوروی هیچ‌گاه عضو جامعه ملل نشدند.

۱۲۳۳- گزینه «۱» بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه (۲): انگلستان تا حدودی از عهده این کار برآمد. / گزینه (۳): در پی مشکلات اقتصادی ایالات متحده، اقتصاد جهان نیز به هم ریخت. / گزینه (۴): مسائل و مشکلات اقتصادی تأثیر بسزایی در روی کار آمدن حکومت‌های دیکتاتوری، به خصوص در اروپا داشت.

۱۲۳۴- گزینه «۱» این مورد از اقدامات اقتصادی آمریکا است.

۱۲۳۵- گزینه «۱» دبیر کل حزب کمونیست ژوزف استالین بود.

۱۲۳۶- گزینه «۴» گسترش مرزها و تسلط بر برخی کشورهای اروپای شرقی هر دو از اهداف خارجی استالین بودند.

۱۲۳۷- گزینه «۲» طرح اشتراکی کردن مزارع کشاورزی با اعمال قدرت و خشونت بسیار آغاز شد.

۱۲۳۸- گزینه «۳» اساس برنامه صنعتی استالین بر تولید کالاهای سرمایه‌ای و سلاح‌های جنگی استوار بود.

۱۲۳۹- گزینه «۲» پادشاه ایتالیا به تشویق صاحبان صنایع، زمین‌داران و نظامیان که خواستار دولتی مقتدر بودند، موسولینی را به نخست‌وزیری منصوب کرد.

۱۲۴۰- گزینه «۱» ترتیب درست زمانی اتفاقات: ۱) روبه‌روشدن ایتالیا با مشکلات مختلف پس از جنگ جهانی اول ۲) انتصاب موسولینی به مقام نخست‌وزیری ۳) یکپارچه کردن قدرت توسط موسولینی ۴) کاهش تورم و پایان اعتصاب‌ها در ایتالیا ۵) تجاوز نظامی ایتالیا به اتیوپی

۱۲۴۱- گزینه «۴» موسولینی تا حدود زیادی به وعده‌هایش عمل کرد. از این رو، بسیاری از مردم ایتالیا شیفته وی بودند.

۱۲۵۸- گزینه ۴» دولت‌های شوروی و انگلستان از ایران خواستند

که آلمانی‌ها را اخراج کند و به اقدامات خصمانه علیه هیتلر دست بزنند.

۱۲۵۹- گزینه ۲» پس از اشغال ایران توسط نیروهای متفقین،

رضاشاه به نفع پسرش محمدرضا وادار به کناره‌گیری از سلطنت شد و به جزیره موریس در جنوب غربی اقیانوس هند تبعید شد.

۱۲۶۰- گزینه ۳» روس‌ها نیمه شرقی و سایر دولت‌های متفق

نیمه غربی آلمان را تحت سلطه خود گرفتند.

۱۲۶۱- گزینه ۴» سازمان جهانی با عنوان ملل متحد، مسئولیت

صلح و همکاری میان کشورها را عهده‌دار است. گزینه‌های (۱) و (۳) از اهداف جامعه ملل بودند.

۱۲۶۲- گزینه ۲» اتحاد و همکاری شوروی با دیگر قدرت‌های

متفق در زمان جنگ جهانی دوم به سبب ضرورت مقابله با دشمن مشترک، یعنی فاشیسم و نازیسم، صورت گرفته بود.

۱۲۶۳- گزینه ۱» در دوران جنگ سرد آمریکا و شوروی از برخورد

نظامی مستقیم با یکدیگر پرهیز می‌کردند.

۱۲۶۴- گزینه ۳» پس از شکست و تسلیم ژاپن، جنگ داخلی در

چین میان ملی‌گرایان و کمونیست‌ها شدت گرفت.

۱۲۶۵- گزینه ۲» تصویر سؤال متعلق به مائو، بنیان‌گذار جمهوری

خلق چین است.

۱۲۶۶- گزینه ۱» هندی‌ها بر استعمار انگلستان پیروز شدند و

مردم الجزایر با رهایی از استعمار فرانسه به استقلال رسیدند.

۱۲۶۷- گزینه ۲» پس از آن‌که سازمان ملل متحد پیشنهاد

تقسیم سرزمین فلسطین به دو کشور یهودی و عربی را تصویب کرد، دولت صهیونیستی اسرائیل شکل گرفت.

۱۲۶۸- گزینه ۲» یاسر عرفات، رئیس سازمان آزادی‌بخش فلسطین

بود که به روند سازش با اسرائیل پیوست.

۱۲۶۹- گزینه ۳» در جریان کنفرانس سان‌فرانسیسکو درباره

سازمان ملل متحد توافق شد.

۱۲۷۰- گزینه ۴» در دوران قیمومیت انگلستان بر فلسطین

در سال‌های پس از جنگ جهانی اول، یهودیان بیشتری به این کشور مهاجرت کردند.

تاریخ دوازدهم آزمون نهم سال دوم-۱

۱۶۲۸- گزینه ۲» در جنگ جهانی دوم خط آهن سراسری که احداث آن از اقدامات رضاشاه بود، به مهم‌ترین عامل ارتباطی نیروهای متفقین مبدل شد.

۱۶۲۹- گزینه ۲» انگلیسی‌ها تصمیم گرفتند با تقویت کشور آلمان که هم‌چنان گرفتار مصائب جنگ جهانی اول بود، کمی از مشکلات اقتصادی کشور یادشده بکاهند و با این همکاری، مانع از افتادن آلمانی‌ها به دام کمونیسم شوند.

۱۶۳۰- گزینه ۱» در پی رکود اقتصادی در آمریکا، اقتصاد جهان نیز به هم ریخت و مشکلات فراوانی به وجود آمد.

۱۶۳۱- گزینه ۳» حمله به اتیوپی از اقدامات موسولینی بود.

۱۶۳۲- گزینه ۴» پس از حمله ژاپنی‌ها به ناوگان آمریکا، این کشور به نفع متفقین وارد جنگ شد.

۱۶۳۳- گزینه ۱» پیمان‌های ناتو (آتلانتیک شمالی) و ورشو مهم‌ترین اتحادهای سیاسی - نظامی بین‌المللی بودند که در عصر جنگ سرد (پس از جنگ جهانی دوم) شکل گرفتند.

۱۶۳۴- گزینه ۱» شورای ملی (دوره چهاردهم) به پیشنهاد دکتر محمد مصدق طرحی را به تصویب رساندند که دولت را از مذاکره و انعقاد قرارداد با کشورهای خارجی در خصوص نفت ایران بدون تأیید و تصویب مجلس منع می‌کرد. این مصوبه در حکم اتخاذ سیاست موازنه منفی بود.

۱۶۳۵- گزینه ۲» دولت دکتر مصدق پس از روی کار آمدن، بی‌درنگ هیئتی را به ریاست مهندس مهدی بازرگان به خوزستان فرستاد تا مراکز و تأسیسات نفتی را از حوزه اختیار شرکت نفت ایران و انگلیس خارج کند.

۱۶۳۶- گزینه ۱» پس از کودتای ۲۸ مرداد زاهدی نخست‌وزیر شد. به موجب قراردادی پس از یک سال و اندی، تولید و فروش نفت ایران را به کنسرسیومی از شرکت‌های نفتی انگلیسی، آمریکایی، هلندی و فرانسوی واگذار کرد.

۱۶۳۷- گزینه ۴» در ادامه اجرای اصلاحات، شاه اصول شش‌گانه‌ای را با عنوان انقلاب سفید مطرح کرد و آن را به تصویب دولت رساند.

۱۶۳۸- گزینه ۳» سازمان چریک‌های فدایی خلق از همان ابتدا با الهام از افکار مارکسیستی به مبارزه مسلحانه روی آوردند.

۱۶۳۹- گزینه ۲» شاه در حالی که تصمیم به خروج از ایران گرفته بود، شاپور بختیار را که قبلاً عضو جبهه ملی و از مخالفان رژیم بود، نخست‌وزیر خود کرد.

۱۶۴۰- گزینه ۴» پس از استعفای دولت مهندس بازرگان (دولت موقت) شورای انقلاب مسئولیت اداره کشور و تکمیل روند استقرار نظام سیاسی جدید را عهده‌دار شد.

۱۶۴۱- گزینه ۱» در یادلان نیروی دریایی ارتش نیز در نخستین ماه‌های جنگ، با پشتیبانی نیروی هوایی در عملیاتی موسوم به مروارید، اسکله‌های عراق را منهدم و نیروی دریایی صدام را نابود کردند.

۱۶۴۲- گزینه ۳» پس از دو سال مذاکره میان وزرای خارجه ایران و عراق، صدام در نامه‌ای به اکبر هاشمی رفسنجانی، رئیس‌جمهوری وقت ایران، قرارداد الجزایر را بار دیگر به رسمیت شناخت.

